

Ligji Penal për të Mitur i Kosovës

Ligji Penal për të Mitur i Kosovës

PJESA E PARË

PARIMET UDHËZUESE DHE DISPOZITAT HYRËSE

Kapitulli I

Parimet udhëzuese

Neni 1

- (1) Sistemi i drejtësisë për të mitur synon mirëqenien e të miturit dhe siguron që çdo reagim ndaj kryerësve të mitur të jetë gjithmonë në proporcion me rrethanat e kryerësit dhe veprës penale.
- (2) Kryerësve të mitur u shqiptohen masa të diversitetit sipas nevojës.
- (3) Privimi i lirisë do të shqiptohet vetëm si mjet i fundit dhe do të kufizohet në afatin më të shkurtër të mundshëm. Gjatë privimit të lirisë të shqiptuar si dënim, kryerësit të mitur i ofrohet edukim, ndihmë psikologjike, e sipas nevojës edhe ndihmë mjekësore për të lehtësuar rehabilitimin e tij.
- (4) Fëmijës që merr pjesë në procedurë penale i ofrohet mundësia që të shprehet lirish.
- (5) Çdo fëmijë i privuar lirie trajtohet me humanizëm për hir të dinjitetit të personalitetit të tij njerëzor, dhe me atë rast merren parasysh nevojat personale të moshës së tij. Në veçanti, çdo fëmijë i privuar lirie ndahet nga madhorët, përpos nëse konsiderohet se është në interes të fëmijës të mos ndahet, dhe gëzojnë të drejtën e mbajtjes së kontakteve me familjen e tij përmes korrespondencave dhe vizitave, përveç rrethanave të jashtëzakonshme të përcaktuara me ligj.
- (6) Çdo fëmijë i privuar lirie ka të drejtë në qasje të menjëhershme në ndihmë ligjore dhe ndihmë tjetër adekuate, si dhe të drejtën për të kundërshtuar ligjshmërinë e privimit të tij nga liria pranë një gjykate të pavarur dhe të paanshme, si dhe në procedurë të menjëhershme.
- (7) Për t'iu shmangur lëndimit për shkak të publicitetit të tepruar ose etiketimeve, e drejta e fëmijës për privatësi respektohet në të gjitha fazat. Në parim, nuk botohet asnjë informacion që shpie në identifikimin e kryerësit të mitur.

Kapitulli II

Përkufizimet

Neni 2

Për qëllimet e këtij Ligji, zbatohen përkufizimet vijuese.

- 1) Termi “fëmijë” do të thotë personi i cili nuk e ka mbushur moshën tetëmbëdhjetëvjeçare.
- 2) Termi “i mitur” do të thotë personi ndërmjet moshës katërmëdhjetë dhe tetëmbëdhjetëvjeçare.
- 3) Termi “madhor i ri” do të thotë personi ndërmjet moshës tetëmbëdhjetë dhe njëzet e njëvjeçare.
- 4) Termi “i ri” do të thotë fëmijë apo madhor i ri.
- 5) Termi “madhor” do të thotë personi i cili ka mbushur moshën tetëmbëdhjetëvjeçare.
- 6) Termi “edukim i specializuar” do të thotë program edukativ i përpiluar sipas nevojave speciale të kryerësit të veprës penale, i cili synon të ndihmojë zhvillimin e gjithëmbarshtëm adekuat të tij dhe të zvogëlojë mundësinë e recidivizmit.
- 7) Termi “burgim për të mitur” do të thotë dënim me burgim i shqiptuar ndaj kryerësit të mitur ose ndaj madhorit, që është në pajtim me Kapitullin IV të këtij Ligji.
- 8) Termi “objekt i kujdesit të posaçëm” do të thotë institucion i cili siguron trajtim të personave me paaftësi mendore, psikologjike, sociale apo fizike.
- 9) Termi “organ i kujdestarisë” do të thotë departamenti që vepron në kuadër të Qendrës për Punë Sociale i cili është përgjegjës për mbrojtjen e fëmijëve.
- 10) Termi “gjyqtar për të mitur” do të thotë gjyqtar profesional i cili është ekspert në çështjet penale ku janë të përfshirë fëmijët dhe madhorët e rinj, dhe i cili është kompetent për ushtrimin e përgjegjësisë të parapara në këtë Ligj.
- 11) Termi “trup gjykues për të mitur” do të thotë trup gjykues - koleg i themeluar në pajtim me Kapitullin XI të këtij Ligji, i cili ka së paku një gjyqtar për të mitur dhe është kompetent për ushtrimin e përgjegjësisë të parapara në këtë Ligj.

Kapitulli III

Fusha e zbatimit

Neni 3

- (1) Dispozitat e këtij Ligji zbatohen ndaj cilitdo personi të akuzuar për veprë penale të kryer si i mitur, pavarësisht nga mosha e tij në kohën e fillimit të procedurës.
- (2) Kur ky Ligj e parasheh, dispozitat e këtij Ligji zbatohen ndaj cilitdo personi të akuzuar për veprë penale të kryer si madhor i ri.
- (3) Kur madhori akuzohet për veprë penale të kryer si i mitur, nenet 41 dhe 45 të këtij Ligji nuk zbatohen.

Neni 4

Dispozitat e Kodit të Përkohshëm Penal të Kosovës (“Kodi i Përkohshëm Penal”), të Kodit të Përkohshëm të Procedurës Penale të Kosovës (“Kodi i Përkohshëm i Procedurës Penale”), të Ligjit mbi Ekzekutimin e Sanksioneve Penale dhe të çdo ligji tjetër relevant do të zbatohen për të miturit, përpos rasteve kur me këtë Ligj është rregulluar ndryshe.

Neni 5

- (1) Në çdo kohë gjyqtari për të mitur mund të shqiptojë masa adekuate për të mbrojtur të drejtat dhe mirëqenien e fëmijës, duke përfshirë edhe vendosjen e fëmijës në strehimore ose në institucion edukativ apo të ngjashëm, vendosjen e fëmijës nën mbikëqyrjen e organit të kujdestarisë ose transferimin e fëmijës në familje tjetër, nëse është e nevojshme që fëmija të ndahet nga mjedisi në të cilin ai ka jetuar ose për t’i ofruar ndihmë, mbrojtje a strehim. Gjyqtari për të mitur e njofton organin e kujdestarisë për cilëndo masë të shqiptuar.
- (2) Organi i kujdestarisë apo përfaqësuesi i autorizuar i fëmijës nga gjyqtari për të mitur, mund të kërkojë shqiptimin e masës adekuate për mbrojtjen e të drejtave dhe mirëqenies së fëmijës.
- (3) Shpenzimet e strehimit për të miturin paguhen nga mjetet buxhetore dhe llogariten në shpenzimet e procedurës penale.

PJESA E DYTË

MASAT DHE DËNIMET E ZBATUESHME

Kapitulli IV

Dispozitat e përgjithshme

Masat dhe dënimet e zbatueshme ndaj të miturve

Neni 6

- (1) Masat që mund të shqiptohen ndaj të miturve janë: masat e diversitetit dhe masat edukative.
- (2) Dënimet që mund të shqiptohen ndaj të miturve janë: gjoba, urdhri për punë në dobi të përgjithshme dhe burgimi për të mitur.
- (3) Ndaj të miturve të cilët nuk e kanë mbushur moshën gjashtëmbëdhjetëvjeçare në kohën e kryerjes së veprës penale mund të shqiptohen vetëm masat.
- (4) Kohëzgjatja e çfarëdo mase apo dënimi të shqiptuar duhet të përcaktohet në vendimin e gjykatës në pajtim me këtë Ligj.
- (5) Kur gjykata shqipton dënimin me burgim për të mitur deri në dy vjet ose masën e dërgimit në institucionin edukativ apo edukativo-korrektues deri në dy vjet, gjykata mund të shqiptojë dënimin me kusht në pajtim me Kodin e Përkohshëm Penal.
- (6) Përveç masës apo dënimit, të miturit mund t'i shqiptohet masa apo dënim nga Kapitulli IX i këtij Ligji.

Zgjedhja e masave dhe e dënimeve të zbatueshme

Neni 7

- (1) Kur ndaj të miturit shqiptohet ndonjë masë apo dënim, gjykata në radhë të parë merr parasysh interesin më të mirë të të miturit. Gjkata gjithashtu merr parasysh edhe këto rrethana: llojin dhe peshën e veprës penale, moshën e të miturit, nivelin e zhvillimit psikologjik, karakterin e tij dhe prirjet, motivet që e nxitën atë të kryejë veprën penale, edukimin e tij në atë fazë, mjedisin dhe rrethanat e jetës së tij, nëse është shqiptuar masë apo dënim më heret dhe rrethanat tjera që mund të ndikojnë në shqiptimin e masës apo dënimit.
- (2) Shërbimi sprovues përgatit anketë të plotë sociale për të miturin me kërkesë të prokurorit publik, gjyqtarit për të mitur ose gjykatës ashtu siç është paraparë në këtë Ligj. Anketa sociale përfshin të dhëna mbi moshën e të miturit dhe zhvillimin psikologjik, biografisë e familjes, biografisë dhe rrethanat nën të cilat jeton i mituri, nivelin shkollor,

përvojën edukative, kushtet nën të cilat është kryer vepra penale dhe çfarëdo të dhëne tjetër relevante.

(3) Para zgjedhjes së masës apo dënimit, gjykata mund të kërkojë nga shërbimi sprovues anketën sociale nga paragrafi 2 i këtij neni dhe rekomandimin lidhur me zgjedhjen e masës apo dënimit.

Shqiptimi i masave ndaj madhorit të ri për veprë penale të kryer si i mitur nën moshën gjashtëmbëdhjetëvjeçare
Neni 8

(1) Procedura gjyqësore nuk mund të zbatohet ndaj madhorit i cili ka mbushur moshën njëzet e njëvjeçare për veprë penale të kryer si i mitur nën moshën gjashtëmbëdhjetëvjeçare.

(2) Procedura gjyqësore mund të zbatohet ndaj madhorit të ri për veprë penale të kryer si i mitur nën moshën gjashtëmbëdhjetëvjeçare vetëm nëse vepra penale është e dënueshme me më shumë se pesë vite burgim. Në procedurën e tillë gjyqësore, gjykata mund të shqiptojë vetëm masën edukative adekuate institucionale. Kriteret e përgjithshme të përcaktuara në nenin 7 të këtij Ligji do të merren parasysh së bashku m kohën që ka kaluar nga kryerja e veprës penale.

Shqiptimi i masave dhe i dënimeve ndaj madhorit për vepra penale të kryera si i mitur i cili ka mbushur moshën gjashtëmbëdhjetëvjeçare
Neni 9

(1) Në procedurën gjyqësore të zbatuar ndaj madhorit për veprë penale të kryer si i mitur, i cili ka mbushur moshën gjashtëmbëdhjetëvjeçare, gjykata mund të shqiptojë ndonjë masë ose dënim në pajtim me nenin 6. Kriteret e përgjithshme të përcaktuara në nenin 7 të këtij Ligji do të merren parasysh bashk me kohën që ka kaluar nga kryerja e veprës penale.

(2) Përjashtimisht nga paragrafi 1 i këtij neni, gjykata, në vend të burgimit për të mitur mund të shqiptojë burgim ose dënim me kusht ndaj madhorit i cili ka mbushur moshën njëzet e njëvjeçare në kohën e procedurës gjyqësore.

(3) Përjashtimisht nga paragrafi 1 i këtij neni, në vend të burgimit për të mitur, gjykata shqipton burgim ose dënim me kusht ndaj madhorit i cili ka mbushur moshën njëzet e trivjeçare në kohën e procedurës gjyqësore.

**Shqiptimi i masave ose i dënimeve ndaj madhorit të ri për veprë penale të kryer si
madhor i ri
Neni 10**

(1) Në procedurën gjyqësore të zbatuar ndaj madhorit të ri i cili nuk ka arritur moshën njëzet e njëvjeçare për veprë penale të kryer si madhor i ri, gjykata mund të shqiptojë masë ose dënim në pajtim me nenin 6, nëse çmon se qëllimi që do të arrihej me shqiptimin e burgimit gjithashtu do të arrihej me shqiptimin e masës ose dënimit, duke marrë parasysh rrethanat nën të cilat është kryer vepra penale, mendimin e ekspertit lidhur me zhvillimin psikologjik të madhorit të ri dhe interesin e tij më të mirë.

(2) Masa ose dënimi i shqiptuar mund të zgjasë derisa personi të arrij moshën njëzet e trivjeçare.

**Efekti i dënimit në masën edukative
Neni 11**

(1) Kur gjykata shqipton dënim me burgim për të mitur ndaj të miturit i cili ka arritur moshën gjashtëmbëdhjetëvjeçare gjatë ekzekutimit të masës edukative, masa edukative pushon kur i mituri fillon vuajtjen e dënimit.

(2) Kur gjykata shqipton ndonjë dënim me burgim për të mitur ose së paku një vit burgim ndaj madhorit gjatë ekzekutimit të masës edukative, masa edukative pushon kur kryerësi fillon vuajtjen e dënimit.

(3) Kur gjykata shqipton dënimin me burgim për të mitur ose burgimin me kohëzgjatje më pak se një vjet ndaj madhorit gjatë ekzekutimit të masës edukative, gjykata në aktgjykimin e vet vendos për vazhdimin apo revokimin e masës edukative pas vuajtjes së dënimit me burgim për të mitur apo burgimit.

**Evidenca e masave dhe e dënimeve
Neni 12**

(1) Gjkata mban evidencë të masave dhe dënimeve të shqiptuara ndaj të miturit. Shërbimi provues mund të ketë kopje të këtyre shënimeve.

(2) Të dhënat mbi masat dhe dënimet e shqiptuara ndaj të miturit janë konfidenciale. Vetëm gjykata dhe zyra e prokurorit publik mund të marrin informatat e tilla kur kjo është e nevojshme për zbatimin e procedurës ndaj individit të njëjtë derisa ai është ende i mitur.

(3) Shënimet nga paragrafi 1 i këtij neni do të shlyhen kur personi të ketë arritur moshën njëzet e njëvjeçare.

(4) Kur ekzekutohet masa ose dënimi i shqiptuar ndaj madhorit për veprë penale të kryer si i mitur, shënimet mbi masën ose dënimin do të shlyhen menjëherë pas përfundimit të masës ose dënimin.

KAPITULLI V

Masat e diversitetit

Qëllimi i masave të diversitetit

Neni 13

Qëllimi i masave të diversitetit është që të parandalojë, kur është e mundur, fillimin e procedurës ndaj kryerësit të mitur, të ndihmojë rehabilitimin pozitiv dhe riintegrimin e të miturit në bashkësinë e tij me qëllim të parandalimit të sjelljes recidiviste.

Kushtet për shqiptimin e masave të diversitetit

Neni 14

(1) Masa e diversitetit mund të shqiptohet ndaj të miturit i cili ka kryer veprë penale për të cilën është paraparë dënim me gjobë apo me burgim me tri vjet ose më pak.

(2) Kushtet për shqiptimin e masës së diversitetit janë:

- 1) Pranimi i përgjegjësisë për veprën penale nga i mituri;
- 2) Gatishmëria e shprehur nga i mituri që të pajtohet me palën e dëmtuar dhe
- 3) Pëlqimi i të miturit ose i prindit, prindit adoptues ose kujdestarit në emërtë të miturit për të zbatuar masën e shqiptuar të diversitetit.

(3) Prokurori kompetent njoftohet menjëherë për moskryerjen e detyrimeve të masës së diversitetit nga i mituri i cili mund të vendosë për rifillimin e ndjekjes së rastit.

Llojet e masave të diversitetit

Neni 15

Masat e diversitetit që mund të shqiptohen ndaj kryerësit të mitur janë:

- 1) Ndërmjetësimi në mes të kryerësit të mitur dhe palës së dëmtuar, duke përfshirë edhe kërkimfaljen nga i mituri ndaj palës së dëmtuar;
- 2) Ndërmjetësimi ndërmjet të miturit dhe familjes së tij;

- 3) Kompensimi i dëmit palës së dëmtuar përmes marrëveshjes së ndërsjellë ndërmjet viktimës, të miturit dhe përfaqësuesit të tij ligjor, në përputhje me situatën financiare të të miturit;
- 4) Vijimi i rregullt në shkollë;
- 5) Pranimi i punësimit apo aftësimin në një profesion adekuat me aftësitë dhe shkathtësitë e tij;
- 6) Kryerja e punës pa pagesë në dobi të përgjithshme në pajtim me aftësinë e kryerësit të mitur për kryerjen e punës së tillë.
- 7) Edukimi në rregullat e trafikut dhe
- 8) Këshillimi psikologjik.

KAPITULLI VI

Masat edukative

Qëllimi i masave edukative

Neni 16

Qëllimi i masës edukative është që të kontribuojë në rehabilitimin dhe zhvillimin adekuat të kryerësit të mitur, duke ofruar mbrojtje, ndihmë dhe mbikëqyrje, duke siguruar edukim dhe aftësim profesional, duke zhvilluar përgjegjësinë e tij personale dhe kështu duke ndaluar sjelljen recidiviste.

Llojet dhe kohëzgjatja e masave edukative

Neni 17

- (1) Llojet e masave edukative që mund të shqiptohen ndaj kryerësit të mitur janë masat disiplinore, masat e mbikëqyrjes së shtuar dhe masat institucionale.
- (2) Masat disiplinore janë qortimi gjyqësor dhe dërgimi i të miturit në qendër disiplinore. Këto masa shqiptohen ndaj kryerësit të mitur interesat e të cilit më së miri përfillen me një masë afatshkurtër, veçanërisht nëse vepra penale është kryer nga pamaturia apo pakujdesia.
- (3) Masat e mbikëqyrjes së shtuar janë mbikëqyrja e shtuar nga ana e prindit, nga prindi adoptues ose kujdestarit të të miturit, mbikëqyrja e shtuar nga familja tjetër dhe mbikëqyrja e shtuar nga organi i kujdestarisë. Këto masa shqiptohen ndaj të miturit

intersat e të cilit nuk kërkojnë izolimin nga mjedisi i tij i mëparshëm dhe mbahen me masë afatgjate që të miturit i ofron mundësinë e edukimit, rehabilitimit apo trajtimit. Kohëzgjatja e kësaj mase nuk mund të jetë më e shkurtër se tre muaj apo më e gjatë se dy vjet.

(4) Masat institucionale edukative janë dërgimi i të miturit në institucion edukues, dërgimi i të miturit në institucion edukues korrektues dhe dërgimi i kryerësit të mitur në institucionin e kujdesit të posaçëm. Këto masa shqiptohen ndaj të miturit interesat e të cilit më së miri përfillen me veçimin e tij nga mjedisi i mëparshëm dhe me masë afatgjate, që të miturit i ofron mundësinë e edukimit, rehabilitimit apo trajtimit.

(5) Kohëzgjatja e masës edukative nuk mund të kalojë afatin maksimal të burgimit të paraparë për veprën penale.

Qortimi gjyqësor Neni 18

(1) Gjykata e shqipton masën e qortimit gjyqësor kur masa e tillë konsiderohet e mjaftueshme dhe në interes të të miturit për të ndikuar pozitivisht në sjelljen e tij.

(2) I mituri, të cilit i shqiptohet qortimi gjyqësor informohet se ai ka kryer vepër të dëmshme dhe të rrezikshme e cila përbën vepër penale dhe i bëhet me dije se nëse përsëri kryen vepër të tillë, gjykata do t'i shqiptojë një masë apo dënim më të rëndë.

Dërgimi në qendër disiplinore Neni 19

(1) Gjykata shqipton masën e dërgimit në qendër disiplinore kur masa e tillë konsiderohet e mjaftueshme dhe në interes më të mirë të të miturit për të ndikuar pozitivisht në sjelljen e tij.

(2) Gjykata mund ta dërgojë të miturin në qendër disiplinore:

- 1) Më së shumti një muaj, deri në katër orë në ditë ose
- 2) Më së shumti katër ditë gjatë festës shkollore apo publike, deri në tetë orë në ditë.

(3) Kur shqiptohet kjo masë, gjykata kujdest që ekzekutimi i saj të mos e pengojë shkollimin dhe punën e rregullt të të miturit.

(4) Në qendrën disiplinore i mituri angazhohet në aktivitete të dobishme. Aktivitetet përshtaten me moshën e tij, shkathhtësitë dhe interesat me qëllim të zhvillimit të ndjenjës së përgjegjësisë tek ai.

**Mbikëqyrja e shtuar nga ana e prindit, prindit adoptues ose kujdestarit
Neni 20**

- (1) Gjykata shqipton masën e mbikëqyrjes së shtuar nga ana e prindit, prindit adoptues ose kujdestarit pas dëgjimit të prindit, prindit adoptues ose kujdestarit, kur prindi, prindi adoptues apo kujdestari është i aftë për mbikëqyrjen e të miturit, por që është treguar i pakujdesshëm ndaj mbikëqyrjes së tillë dhe kur masa e tillë është në interesin më të mirë të të miturit.
- (2) Kur shqiptohet kjo masë, gjykata mund t'i jep prindit, prindit adoptues apo kujdestarit udhëzimet e nevojshme dhe ta urdhërojë atë në përmbushjen e detyrave të caktuara që janë pjesë e masës së shqiptuar me qëllim të përkujdesjes së të miturit dhe ndikimit pozitiv ndaj tij.
- (3) Kur shqiptohet kjo masë, gjykata mund të urdhërojë shërbimin sprovues të verifikojë ekzekutimin e masës dhe t'i ofrojë ndihmën e nevojshme prindit, prindit adoptues ose kujdestarit.

**Mbikëqyrja e shtuar nga familja tjetër
Neni 21**

- (1) Gjykata shqipton masën e mbikëqyrjes së shtuar nga ana e familjes tjetër pas dëgjimit të prindit, prindit adoptues ose kujdestarit kur prindi, prindi adoptues apo kujdestari është i paaftë për kryerjen e mbikëqyrjes së shtuar ndaj të miturit dhe kur masa e tillë është në interesin më të mirë të të miturit.
- (2) Ekzekutimi i kësaj mase përfundon kur prindi, prindi adoptues apo kujdestari i të miturit është në gjendje të ushtrojë mbikëqyrjen e shtuar ndaj tij apo kur sipas rezultateve të rehabilitimit nevojta për mbikëqyrje të shtuar nuk ekziston më.
- (3) Kur shqiptohet kjo masë, gjykata gjithashtu mund të urdhërojë shërbimin sprovues të verifikojë ekzekutimin e masës dhe familjes që kryen mbikëqyrjen t'i ofrojë ndihmën e nevojshme

**Mbikëqyrja e shtuar nga organi i kujdestarisë
Neni 22**

- (1) Gjykata shqipton masën e mbikëqyrjes së shtuar nga organi i kujdestarisë pas dëgjimit të prindit, prindit adoptues apo kujdestarit kur prindi, prindi adoptues apo kujdestari nuk është në gjendje të ushtrojë mbikëqyrjen e shtuar ndaj të miturit dhe kur një masë e tillë është në interesin më të mirë të të miturit.
- (2) Gjatë ekzekutimit të kësaj mase, i mituri mbetet me prindin, prindin adoptues apo kujdestarin.

(3) Me rastin e shqiptimit të kësaj mase, gjykata gjithashtu i cakton detyra organit të kujdestarisë, duke përfshirë:

- 1) Mbikëqyrjen e edukimit të të miturit;
- 2) Lehtësimin e qasjes në aftësimin profesional dhe punësimin;
- 3) Sigurimin e largimit të të miturit nga çfarëdo ndikimi negativ;
- 4) Lehtësimin e qasjes në kujdes të nevojshëm mjekësor;
- 5) Ofrimin e zgjidhjeve të mundshme për ndonjë problem që mund të hfaqet në jetën e të miturit dhe
- 6) Detyra të tjera që gjykata i çmon se do të ishin në interesin më të mirë të të miturit.

Detyrimet e veçanta lidhur me masat e mbikëqyrjes së shtuar Neni 23

(1) Gjatë shqiptimit të njëres nga masat sipas neneve 20, 21 dhe 22 të këtij Ligji, gjykata mund të shqiptojë po ashtu një ose më shumë detyrime të veçanta, nëse gjykata konstaton se është e domosdoshme për ekzekutimin e suksesshëm të masës, me kusht që detyrimet e veçanta të mos e tejkalojnë afatin e masës.

(2) Gjkata ndaj të miturit mund të shqiptojë këto detyrime të veçanta:

- 1) Personalisht t'i kërkojë falje palës së dëmtuar;
- 2) Palës së dëmtuar t'ia kompensojë dëmin në pajtim me gjendjen financiare të të miturit;
- 3) Të vijojë rregullish shkollimin;
- 4) Të pranojë punësimin ose të aftësohet për një profesion i cili i përshtatet shkathtësive dhe aftësive të tij;
- 5) Të përmbahet nga çfarëdo kontakti me individë të caktuar që mund të kenë ndikim negativ tek i mituri;
- 6) Të pranojë këshilla psikologjike;
- 7) Të mos vizitojë vende ose mjedise të caktuara që mund të kenë ndikim negativ tek i mituri dhe

- 8) Të përmbahet nga përdorimi i drogës dhe i alkoolit.
- (3) Gjykata në çdo kohë mund t'ia ndërprejë ose ndryshojë detyrimet e veçanta që i janë shqiptuar të miturit.
- (4) Nëse i mituri nuk vepron në pajtim me detyrimet e veçanta të parapara në paragrafin 2 të këtij neni, gjykata mund ta zëvendësojë masën e mbikëqyrjes së shtuar me një masë tjetër edukative.
- (5) Kur i urdhëron detyrimet e veçanta të parapara në paragrafin 2, gjykata e informon të miturin se mospërmbushja e tyre mund të rezultojë me shqiptimin e një mase më të rëndë edukative.

**Dërgimi në institucionin edukativ
Neni 24**

- (1) Gjykata e shqipton masën e dërgimit në institucionin edukativ kur të miturit i nevojitet mbikëqyrje e plotë nga edukatorët adekuat dhe kur masa e tillë është në interesin më të mirë të fëmijës.
- (2) Kohëzgjatja e kësaj mase nuk mund të jetë më e shkurtër se tre muaj apo më e gjatë se dy vjet.

**Dërgimi në institucionin edukativo–korrektues
Neni 25**

- (1) Gjykata e shqipton masën e dërgimit në një institucion edukativo-korrektues kur i mituri i cili ka kryer veprë penale të dënueshme me burgim prej më shumë se tri vjet ka nevojë për edukim të specializuar dhe kur masa e tillë është në interesin më të mirë të fëmijës.
- (2) Kur gjykata vendos për shqiptimin e kësaj mase, ajo merr parasysh peshën dhe natyrën e veprës penale dhe nëse i mituri ka qenë më parë i dënuar me masë edukative ose me burgim për të mitur.
- (3) Kohëzgjatja e kësaj mase nuk mund të zgjasë më pak se një vit ose më shumë se pesë vjet.

**Dërgimi në institucionin për kujdes të posaçëm
Neni 26**

Gjykata mund të shqiptojë masën e dërgimit në një institucion për kujdes të posaçëm në vend të masës së dërgimit në institucion edukativ ose në institucion edukativo-korrektues

me rekomandimin e ekspertit të mjekësisë kur të miturit i nevojitet përkujdesje e posaçme për shkak të çrregullimit mendor ose të metave fizike dhe kur kjo është në interesin më të mirë të të miturit. Gjykata e cila ka shqiptuar masën, çdo gjashtë muaj e rishikon nevojën për qëndrim të mëtejshëm në institucionin e kujdesit të posaçëm si dhe kur i mituri arrin moshën tetëmbëdhjetëvjeçare.

Kapitulli VII

Gjoha dhe urdhri për punë të përgjithshme

Gjoha Neni 27

- (1) Gjykata mund të shqiptojë dënim me gjobë ndaj të miturit nëse i mituri ka mjete për ta paguar gjobën. Me rastin e shqiptimit të dënimit me gjobë, gjykata shqyrton gjendjen financiare të të miturit dhe në veçanti lartësinë e të ardhurave të tij personale, të ardhurat tjera, pasurinë dhe detyrimet. Gjykata nuk e cakton lartësinë e gjobës mbi lartësinë e mjeteve që posedon i mituri.
- (2) Dënimi me gjobë nuk mund të jetë më pak se 25 euro evropiane (më tutje “EUR”) ose më shumë se 5.000 EUR.
- (3) Me aktgjykim përcaktohet afati për pagesën e gjobës i cili nuk mund të jetë më i shkurtër se pesëmbëdhjetë ditë e as më i gjatë se tre muaj, por në rrethana të arsyeshme gjykata mund të lejojë pagesën e gjobës me këste po jo më gjatë se dy vjet.
- (4) Nëse i mituri nuk dëshiron apo nuk mund ta paguajë gjobën, gjykata mund të lejojë që gjoha të paguhet me këste, por jo më gjatë se dy vjet. Pastaj, nëse i mituri përsëri nuk dëshiron apo nuk mund ta paguajë gjobën, gjykata, me pëlqimin e personit të dënuar, mund ta zëvendësojë gjobën me urdhër për punë në dobi të përgjithshme që nuk pengon vijimin e rregullt në shkollë dhe aktivitetet tjera të punës.

Urdhri për punë në dobi të përgjithshme Neni 28

- (1) Me pajtimin e të miturit, gjykata mund ta zëvendësojë masën edukative deri në tri vjet, burgimin e të miturit deri në dy vjet ose gjobën me urdhër për punë në dobi të përgjithshme.
- (2) Kur e shqipton urdhrin për punë në dobi të përgjithshme, gjykata e urdhëron të miturin që të kryejë punë në dobi të përgjithshme pa pagesë për një afat të caktuar prej tridhjetë (30) deri në njëqind e njëzet (120) orëve. Shërbimi sprovues e përcakton llojin e punës në dobi të përgjithshme të cilën duhet ta kryejë personi i dënuar, cakton

organizatën specifike për të cilën personi i dënuar do ta kryejë punën në dobi të përgjithshme, vendos për ditët e javës kur do të kryhet puna dhe mbikëqyrë kryerjen e punës në dobi të përgjithshme.

(3) Puna në dobi të përgjithshme kryhet brenda periudhës së caktuar nga gjykata, e cila nuk zgjat më shumë se një vit.

(4) Nëse pas kalimit të periudhës së caktuar i mituri nuk e kryen punën në dobi të përgjithshme ose punën e tillë në dobi të përgjithshme e kryen vetëm pjesërisht, gjykata urdhëron ekzekutimin e masës institucionale edukative ose burgimin për të mitur në kohëzgjatje proporcionale, duke marrë parasysh kohëzgjatjen e punës në dobi të përgjithshme që është kryer. Në rastin e gjobës, gjykata urdhëron pagesën e gjobës në përpjesëtim me kohëzgjatjen e punës në dobi të përgjithshme e cila nuk është kryer.

Kapitulli VIII

Burgimi për të mitur

Qëllimi i burgimit për të mitur

Neni 29

Qëllimi i burgimit për të mitur është që të kontribuohet në rehabilitimin dhe në zhvillimin e kryerësit të mitur, veçanërisht në edukimin e të miturit, edukimin e specializuar, aftësitë profesionale dhe në zhvillimin e duhur personal. Përveç kësaj, burgimi për të mitur duhet të ndikojë pozitivisht në të miturin përmes mbrojtjes, ndihmës dhe mbikëqyrjes për ta parandaluar recidivizmin.

Shqiptimi i burgimit për të mitur

Neni 30

Gjykata mund të shqiptojë dënimin me burgim për të mitur ndaj kryerësit të mitur i cili e ka arritur moshën gjashtëmbëdhjetëvjeçare dhe ka kryer veprë penale të dënueshme me burgim prej më shumë se pesë vitesh, në rastet kur shqiptimi i masës edukative nuk do të ishte adekuate për shkak të peshës së veprës penale, pasojave të saj dhe nivelit të përgjegjësisë.

Kohëzgjatja e burgimit për të mitur

Neni 31

(1) Kohëzgjatja e burgimit për të mitur nuk mund ta kalojë maksimumin e burgimit të paraparë për veprën penale por mund të jetë më i ulët se minimumi i burgimit të paraparë për veprën penale.

(2) Burgimi për të mitur nuk mund të shqiptohet në kohëzgjatje më pak se gjashtë muaj as më shumë se pesë vjet dhe shqiptohet në muaj dhe vite të plota. Maksimumi i burgimit për të mitur është dhjetë vjet për vepra të rënda penale të dënueshme me burgim afatgjatë, ose kur i mituri ka kryer së paku dy vepra penale në bashkim, ku secila është e dënueshme me burgim prej më shumë se dhjetë vjet.

(3) Kur gjykata vendos për kohëzgjatjen e burgimit për të mitur, merr parasysh të gjitha rrethanat lehtësuese dhe rënduese të parapara në nenin 64, paragrafët 1 dhe 2 të Kodit të Përkohshëm Penal.

Lirimi me kusht nga burgimi për të mitur Neni 32

(1) Personi i dënuar me burgim për të mitur mund të lirohet me kusht nëse e ka vuajtur së paku një të tretën e dënimit që i është shqiptuar.

(2) Kur lejohet lirimi me kusht, gjykata mund të shqiptojë masën e mbikëqyrjes së shtuar nga ana e prindit, prindit adoptues ose kujdestarit apo organit të kujdestarisë i cili mund të zgjasë deri në përfundim të dënimit të shqiptuar.

(3) Gjykata mund të revokojë lirimin me kusht nëse gjatë kohës së lirimimit me kusht i mituri kryen vepra penale për të cilën shqiptohet burgimi ose burgimi për të mitur prej së paku gjashtë muajve.

Parashkrimi i ekzekutimit të burgimit për të mitur Neni 33

Dënimi me burgim për të mitur nuk mund të ekzekutohet pasi që të ketë kaluar periudha kohore si në vijim:

1) Pesë vjet nga vendimi i formës së prerë me të cilin është shqiptuar burgim për të mitur për më shumë se pesë vjet;

2) Tri vjet nga vendimi i formës së prerë me të cilin është shqiptuar burgim për të mitur për më shumë se tri vjet dhe

3) Një vit nga vendimi i formës së prerë me të cilin është shqiptuar burgimi për të mitur deri në tri vjet.

**Shqiptimi i masës edukative dhe i burgimit për të mitur për vepra penale në bashkim
Neni 34**

- (1) Për vepra penale në bashkim gjykata shqipton vetëm një masë edukative ose vetëm dënim me burgim për të mitur kur kushtet ligjore për shqiptimin e dënimit të tillë janë përmbushur dhe gjykata konstaton se ai duhet të shqiptohet.
- (2) Paragrafi 1 i këtij neni po ashtu zbatohet në rastet kur i mituri ka kryer vepër tjetër penale para ose pas shqiptimit të masës edukative ose të burgimit për të mitur.

Kapitulli IX

Masat e trajtimit të detyrueshëm dhe dënimet plotësuese

**Qëllimi dhe shqiptimi i masave të trajtimit të detyrueshëm
Neni 35**

- (1) Qëllimi i masës së trajtimit të detyrueshëm është që të kontribuojë në rehabilitimin e të miturit dhe të parandalojë rrezikun nga recidivizmi. Trajtimi i detyrueshëm shqiptohet në pajtim me kapitullin V të Kodit të Përkohshëm Penal të Kosovës.
- (2) Gjkata mund të shqiptojë masën e trajtimit të detyrueshëm psikiatrik ndaj të miturit në pajtim me Ligjin mbi procedurat ku përfshihen kryerës me çrregullime mendore.
- (3) Gjkata mund të shqiptojë masën për trajtim të detyrueshëm të rehabilitimit ndaj të miturit në pajtim me kapitullin V të Kodit të Përkohshëm Penal.
- (4) Masa për trajtim të detyrueshëm shqiptohet vetëm pas konsultimit me shërbimin sprovues, organin e kujdestarisë dhe ekspertët përkatës.
- (5) Masa e trajtimit të detyrueshëm nuk mund të shqiptohet në të njëjtën kohë me masën disiplinore.

**Shqiptimi i dënimeve plotësuese
Neni 36**

Kur gjykata e konsideron të arsyeshme mund të shqiptojë dënimin plotësues në pajtim me nenet 54-62 të Kodit të Përkohshëm Penal.

PJESA E TRETË**PROCEDURA****Kapitulli X****Dispozitat e përgjithshme****Neni 37**

(1) Autoritetet ose institucionet që marrin pjesë në procedura gjyqësore që kanë të bëjnë me të miturit, si edhe personat dhe institucionet e tjera nga të cilët kërkohen njoftime, raporte dhe mendime janë të obliguar që të veprojnë shpejt dhe pa vonesa të panevojshme.

(2) I mituri që është paraburgosur gjykohet sa më shpejt që të jetë e mundur.

Neni 38

Për fëmijën nën moshën katërbëdhjetëvjeçare nuk fillon procedura gjyqësore. Nëse fëmija është nën moshën katërbëdhjetëvjeçare në kohën e kryerjes së veprës penale, çdo procedurë gjyqësore që ka filluar pushohet menjëherë dhe organi i kujdestarisë njoftohet për rastin.

Neni 39

(1) I mituri nuk gjykohet në mungesë.

(2) Kur ndërmarrin ndonjë veprim në të cilin është i pranishëm i mituri dhe sidomos gjatë marrjes së tij në pyetje, organet që marrin pjesë në procedurë janë të obliguara që të veprojnë me kujdes, duke marrë parasysh zhvillimin psikologjik, ndjeshmërinë dhe karakteristikat personale të të miturit në mënyrë që zbatimi i procedurës të mos ketë ndikim të kundërt në zhvillimin e tij.

Neni 40

(1) I mituri duhet të ketë mbrojtës në rastet e mbrojtjes së detyrueshme si vijon:

- 1) Prej marrjes së parë në pyetje;
- 2) Prej aktvendimit për fillimin e procedurës përgatitore, nëse procedura përgatitore zhvillohet për vepër penale të dënueshme me burgim prej më shumë se tri vjet dhe

3) Prej aktvendimit për fillimin e procedurës përgatitore për veprat e tjera penale për të cilat parashihet dënimi më i butë, nëse gjyqtari për të mitur konsideron se i mituri ka nevojë për mbrojtës.

(2) Në rast të mbrojtjes së detyrueshme, nëse i mituri, përfaqësuesi ligjor ose anëtari i familjes së tij nuk angazhojnë mbrojtës, gjyqtari për të mitur ose organi kompetent që e zbaton procedurën e emëron një mbrojtës sipas detyrës zyrtare me shpenzime publike.

(3) Në rast të mbrojtjes së detyrueshme, nëse i mituri mbetet pa mbrojtës gjatë rrjedhës së procedurës dhe nëse ai nuk mund të sigurojë tjetër mbrojtës, gjyqtari për të mitur ose organi kompetent që e zbaton procedurën emëron një mbrojtës të ri sipas detyrës zyrtare me shpenzime publike.

(4) Nëse nuk plotësohen kushtet për mbrojtje të detyrueshme, me kërkesën e të miturit, të përfaqësuesit ligjor ose të anëtarit të familjes së tij emërohet mbrojtës me shpenzime publike, nëse ai nuk mund t'i paguajë shpenzimet për mbrojtjen e vet, por jo kundër dëshirës së të miturit.

(5) I pandehuri udhëzohet për të drejtën në mbrojtës me shpenzime publike sipas paragrafit paraprak para marrjes së parë në pyetje.

(6) Të miturin mund ta përfaqësojë vetëm mbrojtësi i regjistruar në Odën e Avokatëve

Neni 41

(1) Prindërit, prindërit adoptues ose kujdestari kanë të drejtë ta shoqërojnë të miturin në të gjitha procedurat dhe nga ata mund të kërkohet që të marrin pjesë nëse kjo është në interes të të miturit. Gjyqtari për të mitur mund ta përjashtojë prindin, prindin adoptues ose kujdestarin nga pjesëmarrja në procedurë nëse përjashtimi i tillë është në interesin më të mirë të të miturit.

(2) Kur prindërit, prindërit adoptues ose kujdestari i të miturit nuk e kryejnë detyrën e tyre prindore, gjykata mund të caktojë një kujdestar të përkohshëm për të miturin.

(3) Gjykatat mbajnë evidencë të përgatitur nga Qendra për Punë Sociale, për punëtorët socialë, arsimtarët, pedagogët ose specialistët vullnetarë nga mesi i të cilëve caktohet kujdestari i përkohshëm në rastet nga paragrafi 2 i këtij neni.

Neni 42

I mituri i nënshtrohet kontrollit të përgjithshëm mjekësor para fillimit të paraburgimit për t'u siguruar që shëndeti i tij lejon caktimin e paraburgimit.

Neni 43

Askush nuk mund të përjashtohet nga detyra për të dëshmuar lidhur me rrethanat e nevojshme për vlerësimin e zhvillimit psikologjik të të miturit ose për njohjen e personalitetit të tij dhe të kushteve në të cilat jeton ai.

Neni 44

(1) Kur i mituri ka marrë pjesë në kryerjen e veprës penale me një të rritur, procedura gjyqësore kundër të miturit ndahet dhe zbatohet sipas dispozitave të këtij kodi.

(2) Në mënyrë të veçantë, procedura kundër të miturit mund të bashkohet me procedurën kundër të rriturit dhe mund të zbatohet në pajtim me dispozitat e përgjithshme të Kodit të Përkohshëm të Procedurës Penale, vetëm nëse bashkimi i procedurës është i nevojshëm për sqarim gjithëpërfshirës të rastit. Trupi gjykues për të mitur i gjykatës kompetente merr vendim lidhur me këtë në bazë të propozimit të arsyeshëm të prokurorit publik ose mbrojtësit. Palët mund të ushtrojnë ankesë kundër aktvendimit të gjykatës së shkallës së dytë brenda tri ditëve nga marrja e aktvendimit.

(3) Kur procedura e bashkuar zbatohet kundër të miturit dhe kryerësit madhor, dispozitat e nenit 37, nenet 39 - 43, neni 45, neni 46, neni 47 paragrafët 1 dhe 3, neni 62 - 66 dhe neni 69 i këtij Ligji zbatohen gjithmonë lidhur me të miturin në rastet kur çështjet që kanë të bëjnë me të miturin sqarohen në shqyrtim gjyqësor dhe nenet 77 dhe 78 të këtij Ligji zbatohen gjithmonë lidhur me të miturin, ndërsa dispozitat tjera të këtij Ligji zbatohen nëse aplikimi i tyre nuk është në kundërshtim me zbatimin e procedurës së përbashkët.

Neni 45

(1) Në procedurë kundër të miturve, pavarësisht nga kompetencat e parashikuara qartë në dispozitat e këtij Ligji, organi i kujdestarisë ka të drejtë të njoftohet për rrjedhën e procedurës, të bëjë propozime dhe të paraqesë fakte e prova të rëndësishme për marrjen e vendimit të drejtë.

(2) Prokurori publik e njofton organin kompetent të kujdestarisë kurdo që fillon procedura kundër të miturit.

Neni 46

(1) I mituri ftohet në gjykatë personalisht dhe përmes prindit, prindit adoptues ose kujdestarit të tij.

(2) Të miturit i dorëzohen vendimet dhe dokumentet tjera të shkruara në pajtim me nenin 127 të Kodit të Përkohshëm të Procedurës Penale. Megjithatë, dokumentet nuk i

dërgohen të miturit duke i ekspozuar në stendën e gjykatës dhe nuk zbatohen dispozitat e nenit 123, paragrafi 2 i Kodit të Përkohshëm të Procedurës Penale.

Neni 47

- (1) Të gjitha procedurat në të cilat janë të përfshirë të miturit janë konfidenciale. Asnjë incizim i procedurës, duke përfshirë edhe audio dhe videoincizimin, nuk mund të bëhet publik pa autorizimin e gjykatës.
- (2) Vetëm pjesa e vendimit të marrë gjatë procedurës që autorizohet për publikim bëhet publike.
- (3) Kur pjesa e autorizuar e incizimit të procedurës ose e vendimit bëhet publike nuk zbulohen të dhënat personale që mund të shfrytëzohen për identifikimin e të miturit.
- (4) Dispozitat e këtij neni zbatohen në procedurat ku përfshihen madhorët që gjykohen për vepra penale që i kanë kryer si të mitur.

Neni 48

Organi kompetent në lëmin e çështjeve gjyqësore mund të caktojë një gjykatë e cila do të jetë kompetente në shkallë të parë për të gjitha çështjet penale që kanë të bëjnë me të miturit në territoret e disa gjykatave.

Kapitulli XI

Përbërja e trupave gjykues për të mitur

Neni 49

- (1) Trupi gjykues për të mitur në gjykatën e shkallës së parë dhe trupi gjykues për të mitur në gjykatën e shkallës së dytë, me përjashtim të kolegjeve në Gjykatën Supreme të Kosovës, përbëhet nga një gjyqtar për të mitur dhe dy gjyqtarë laikë. Gjyqtari për të mitur është kryetari i trupit gjykues.
- (2) Kolegji për të mitur në Gjykatën Supreme të Kosovës përbëhet nga tre gjyqtarë duke përfshirë së paku një gjyqtar për të mitur. Kur trupi gjykues për të mitur gjykon në shqyrtimin gjyqësor, do të përbëhet nga dy gjyqtarë për të mitur dhe tre gjyqtarë laikë.
- (3) Gjyqtarët laikë në trupin gjykues për të mitur zgjedhen nga mes i profesorëve, arsimtarëve, edukatorëve, punëtorëve socialë, psikologëve dhe personave të tjerë që kanë përvojë në edukimin e të miturve.

(4) Gjyqtarët laikë që marrin pjesë në trupin gjykues për të mitur janë të gjinive të ndryshme.

Neni 50

(1) Prokurori publik mund të pezullojë ndjekjen e veprës penale dhe të shqiptojë masën e diversitetit nëse janë plotësuar kushtet nga neni 14. Para vendosjes për masën e diversitetit, prokurori e thirr të miturin, prindin e tij, prindërit adoptues ose kujdestarin dhe mbrojtësin.

(2) Gjyqtari për të mitur mund të shqiptojë masën e diversionit nëse janë plotësuar kushtet nga neni 14. Para vendosjes për masën e diveristetit, gjyqtari për të mitur e thirr të miturin, prindin e tij, prindërit adoptues ose kujdestarin dhe mbrojtësin. Nëse gjyqtari për të mitur vendos të shqiptojë masën e diversitetit, pushohet çdo procedurë që është duke vazhduar.

Neni 51

Gjykata e shkallës së dytë është kompetente:

- 1) Të vendosë për ankesën kundër vendimit të trupit gjykues për të mitur të shqiptuar në shkallë të parë;
- 2) Të vendosë për ankesën kundër vendimit të prokurorit publik;
- 3) Të vendosë për ankesën kundër vendimit të gjyqtarit për të mitur dhe
- 4) Në rastet e tjera të veprojë ashtu siç parashihet me ligj.

Neni 52

(1) Gjykata në territorin e së cilës është adresa e përhershme e vendbanimit të të miturit, sipas rregullit ka kompetencë territoriale për procedurë kundër të miturit.

(2) Nëse i mituri nuk ka adresë të përhershme apo nëse adresa e tij nuk dihet, gjykata në territorin e së cilës aktualisht ndodhet vendbanimi i të miturit ka kompetencë territoriale.

(3) Procedura mund të zbatohet në gjykatën në territorin e së cilës aktualisht ndodhet vendbanimi i të miturit, edhe pse ai ka vendbanim të përhershëm, ose në gjykatën në territorin e së cilës është kryer vepra penale nëse është e qartë që procedura do të zbatohet më lehtë në atë gjykatë.

Kapitulli XII

Procedura përgatitore

Neni 53

(1) Prokurori publik inicon procedurën përgatitore ndaj të miturit të caktuar në bazë të kallëzimit penal të policisë, kallëzimit penal nga persona të tjerë ose nga burime të tjera nëse ekziston dyshim i bazuar se i mituri ka kryer veprë penale.

(2) Procedura përgatitore për vepra penale që ndiqen në bazë të propozimit për ndjekje penale ose të padisë private inicohet vetëm nga prokurori publik nëse pala e dëmtuar ia ka dorëzuar propozimin për fillimin e procedurës prokurorit publik brenda afatit të parashikuar në nenin 54 të Kodit të Përkohshëm të Procedurës Penale.

Neni 54

(1) Për veprat penale të dënueshme me burgim prej më pak se tre vjet ose me gjobë, prokurori publik mund të vendosë të mos fillojë procedurën përgatitore edhe pse ekziston dyshim i bazuar se i mituri ka kryer veprë penale, nëse prokurori mendon se nuk do të ishte e përshtatshme të zbatohet procedura kundër të miturit për shkak të natyrës së veprës penale, të rrethanave në të cilat është kryer ajo, mungesës së dëmit të rëndë ose të pasojave për viktimën, si edhe të kaluarës së të miturit dhe të karakteristikave të tij personale.

(2) Kur ndaj të miturit ekzekutohet dënimi ose masa, prokurori publik mund të vendosë të mos fillojë procedurën përgatitore për një veprë tjetër penale të kryer nga i mituri, nëse duke pasur parasysh peshën e asaj veprë penale, si dhe dënimin a masën e cila është duke u ekzekutuar, zbatimi i procedurës dhe shqiptimi i dënimin ose i masës për veprën penale nuk do t'i shërbente ndonjë qëllimi.

(3) Nëse prokurori publik vendos të mos fillojë procedurën përgatitore, ai e njofton organin e kujdestarisë.

(4) Për t'i vërtetuar rrethanat nga paragrafi 1 të këtij neni, prokurori publik mund të kërkojë që shërbimi sprovues ta bëjë një anketë sociale të parashikuar në nenin 7 të këtij Ligji. Nëse është e nevojshme, prokurori mund ta thirrë prindin, prindin adoptues ose kujdestarin e të miturit, si edhe personat dhe institucionet e tjera dhe palën e dëmtuar.

(5) Nëse për ndonjë arsye nuk është e mundur që anketa sociale sipas paragrafit 4 të këtij neni të përfundohet para se të merret vendimi për përshtatshmërinë e fillimit të procedurës përgatitore, prokurori publik i siguron informatat e nevojshme sipas nenit 7 të këtij Ligji dhe mund të konsultohet me shërbimin sprovues për vendimin e tij.

Neni 55

(1) Procedura përgatitore fillohet me aktvendim të prokurorit publik. Në aktvendim përcaktohet i mituri ndaj të cilit zbatohet procedura përgatitore, koha e fillimit të procedurës përgatitore, përshkrimi i veprës që përcakton elementet e veprës penale, emërtimi ligjor i veprës penale, rrethanat dhe faktet që arsyetojnë dyshimin e bazuar për veprën penale, provat dhe informatat e mbledhura dhe raporti për ndonjë dënim ose masë të shqiptuar më parë ndaj të miturit. Një kopje e vulosur e aktvendimit mbi procedurën përgatitore i dërgohet pa vonesë gjyqtarit për të mitur.

(2) Kapitulli XXV i Kodit të Përkohshëm të Procedurës Penale zbatohet përshtatshmërisht në procedurën përgatitore.

Neni 56

(1) Gjyqtari për të mitur emëron ekspert përkatës të shëndetit mendor kur është e nevojshme të vërtetohet gjendja e shëndetit mendor të të miturit qoftë në kohën e kryerjes së veprës penale ose të konstatojë aftësinë e të miturit për t'u gjykuar ose në të dyja rastet. Gjyqtari për të mitur caktimin e kësaj detyre e bën sipas detyrës zyrtare ose me kërkesën e prokurorit publik, të mbrojtësit, prindërve, prindërve adoptues a të kujdestarit. Kontrolli bëhet në ambient të përshtatshëm dhe konfidencial. Mendimi i ekspertit për shëndetin mendor është konfidencial dhe mund t'i zbulohet gjykatës dhe palëve.

(2) Gjyqtari për të mitur mund të kërkojë nga shërbimi sprovues zbatimin e anketës sociale.

Neni 57

(1) Gjatë rrjedhës së procedurës përgatitore, gjyqtari për të mitur garanton të drejtat e të miturit.

(2) Mbrojtësi dhe prindi, prindi adoptues ose kujdestari i të miturit mund të marrin pjesë në veprimet e marra gjatë procedurës përgatitore. Kur personat e tillë janë të pranishëm në veprimet e tilla, ata mund të bëjnë propozime dhe t'i shtrojnë pyetje personit që është duke u marrë në pyetje. Gjyqtari për të mitur mund të miratojë pjesëmarrjen e përfaqësuesit të organit të kujdestarisë të marrë pjesë në veprimet e ndërmarra në procedurën përgatitore.

(3) Marrja në pyetje e të miturit, në rastet kur është e nevojshme, ndërmerret me ndihmën e këshilltarit për mbikëqyrjen e fëmijës ose me ndonjë profesionist tjetër të kualifikuar.

Neni 58

(1) Prokurori publik e pushon procedurën përgatitore kurdo që nga provat e mbledhura konstatohet se:

- 1) Nuk ka dyshim të bazuar se i mituri ka kryer veprën e caktuar penale;
- 2) Ka kaluar afati i parashkrimit për ndjekje penale;
- 3) Vepra penale është përfshirë me amnisti ose falje;
- 4) Janë prezente kushtet e parapara në nenin 54 (1) të këtij Ligji ose
- 5) Ekzistojnë rrethana të tjera që pengojnë ndjekjen.

(2) Prokurori publik menjëherë e informon gjyqtarin për të mitur për pushimin e procedurës përgatitore. Prokurori publik menjëherë e njofton edhe të miturin për pushimin e procedurës përgatitore, përveç rasteve kur nuk janë ndërmarrë veprime në procedurën përgatitore.

Neni 59

Nëse procedurat përgatitore nuk përfundohen brenda periudhës gjashtëmujore, prokurori publik i dorëzon gjyqtarit për të mitur lutje të arsyetuar me shkrim për vazhdimin e procedurës përgatitore. Procedura përgatitore mund të vazhdohet në pajtim me nenin 225 të Kodit të Përkohshëm të Procedurës Penale.

Neni 60

Para përfundimit të procedurës përgatitore, prokurori e njofton mbrojtësin për qëllimin e tij që të përfundojë procedurën brenda pesëmbëdhjetë ditëve. Gjatë kësaj periudhe mbrojtësi mund të parashtrojë kërkesë për marrjen parasysh të fakteve apo provave të reja (neni 57, paragrafi 2). Nëse prokurori publik e miraton kërkesën, procedura përgatitore nuk përfundohet dhe nevojitet njoftim i ri për përfundimin e procedurës. Nëse nuk parashtrohet kërkesë, procedura përfundohet brenda afatit që i është komunikuar palëve. Prokurori nuk merr parasysh kërkesën për shqyrtimin e fakteve ose provave të reja pas përfundimit të procedurës përgatitore.

Neni 61

(1) Pas përfundimit të procedurës përgatitore, prokurori publik mund të paraqesë propozim të arsyetuar pranë trupit gjykues për të mitur për shqiptimin e masës edukative ose dënimit.

(2) Propozimi i prokurorit publik duhet të përfshijë: të dhënat personale të të miturit, përshkrimin e veprës penale, emërtimin ligjor të veprës penale me përcaktimin e dispozitave në Kodin e Përkohshëm Penal, provat që tregojnë se i mituri e ka kryer veprën penale, rezultatet e ndonjë ankete sociale të zbatuar nga shërbimi sprovues dhe propozimin për shqiptimin e masës edukative ose dënimin ndaj të miturit.

Kapitulli XIII

Arrestimi i përkohshëm, ndalimi në polici dhe paraburgimi

Neni 62

Arrestimi i përkohshëm, ndalimi në polici dhe paraburgimi i të miturit urdhërohet vetëm si masë e fundit për një kohë sa më të shkurtër të mundshme.

Neni 63

(1) Policia mund të arrestojë dhe të ndalojë të miturin në pajtim me kapitullin XXIV të Kodit të Përkohshëm të Procedurës Penale.

(2) Arrestimi i përkohshëm apo ndalimi i të miturit nuk mund të kalojë periudhën 24 orëshe. Pas kalimit të kësaj periudhe, policia e liron të miturin, përveç nëse gjyqtari për të mitur urdhëron paraburgim.

Neni 64

(1) Përfundimisht, gjyqtari për të mitur mund të urdhërojë paraburgimin ndaj të miturit nëse ekzistojnë arsyet e nenit 281 në Kodin e Përkohshëm të Procedurës Penale dhe nëse alternativat e paraburgimit nuk do të ishin të mjaftueshme për të siguruar praninë e të miturit, për të parandaluar kryerjen e sërishme të veprës dhe për të siguruar zbatim të suksesshëm të procedurës. Gjyqtari për të mitur shqyrton nëse masat e parapara në nenin 5 të këtij Ligji ose në nenin 268 (1) të Kodit të Përkohshëm të Procedurës Penale mund të urdhërohen si alternativë për paraburgimin. Aktvendimi mbi paraburgimin e të miturit përfshin një shpjegim të arsyetuar për pamjaftueshmërinë e alternativave kundruall paraburgimit.

(2) I mituri mund të mbahet në paraburgim me aktvendim fillestar për një periudhë maksimale prej një muaji nga dita kur ai është arrestuar. Paraburgimi i të miturit mund të vazhdohet vetëm nga kolegji për të mitur i gjykatës kompetente për një periudhë shtesë deri në dy muaj.

(3) Kolegji për të mitur i gjykatës kompetente e rishqyrton aktvendimin për paraburgim brenda një muaji nga marrja e aktvendimit. Shqyrtimi i tillë bëhet në praninë e të miturit, mbrojtësit të tij dhe prokurorit publik.

Neni 65

(1) Të miturit që mbahen në paraburgim në qendrën e paraburgimit ndahen nga të paraburgosurit madhor.

(2) I mituri i cili mbahet në paraburgim mund të mbahet në institucionin edukativo-korrektues nëse gjyqtari për të mitur konsideron se kjo është në interesin më të mirë të të miturit.

(3) Derisa mbahet në paraburgim, të miturit, sipas nevojës dhe në përputhje me moshën, gjinisë dhe personalitetin e tij, i ofrohet ndihmë sociale, edukative, profesionale, psikologjike, mjekësore dhe fizike.

Neni 66

(1) Nenet 279-297 të Kodit të Përkohshëm të Procedurës Penale zbatohen përshtatshëm për paraburgimin ndaj të miturit.

(2) Gjyqtari për të mitur ka autorizime të njëjta lidhur me të miturin në paraburgim sikurse gjyqtari i procedurës paraprake sipas Kodit të Përkohshëm të Procedurës Penale lidhur me të rriturit në paraburgim.

Kapitulli XIV

Shqyrtimi gjyqësor

Neni 67

(1) Kur trupi gjykues për të mitur merr propozimin nga prokurori publik, gjyqtari për të mitur mund të merr aktvendim për hudhjen e propozimit apo transferimin e çështjes në gjykatë tjetër, nëse ekzistojnë kushtet e parapara në paragrafët 1 deri në 3 të nenit 316 të Kodit të Përkohshëm të Procedurës Penale.

(2) Nëse gjyqtari për të mitur nuk merr aktvendim për hudhjen e propozimit ose transferimin e çështjes në gjykatë tjetër, ai e cakton shqyrtimin gjyqësor brenda tetë ditëve nga pranimi i propozimit.

(3) Në çdo kohë, trupi gjykues për të mitur mund të pushojë procedurën në shqyrtimin gjyqësor dhe të shqiptojë masën e diversitetit nëse plotësohen kushtet nga neni 14. Para vendosjes për masën e diversitetit, trupi gjykues për të mitur e thirr të miturin, prindin e tij, prindin adoptues ose kujdestarin dhe mbrojtësin.

Neni 68

(1) I mituri, mbrojtësi dhe prokurori publik janë të pranishëm në shqyrtimin gjyqësor.

(2) Përveç personave të paraparë në nenin 321 të Kodit të Përkohshëm të Procedurës Penale, prindi, prindi adoptues ose kujdestari, përfaqësuesi i organit të kujdestarisë dhe përfaqësuesi i shërbimit sprovues thirren në shqyrtimin gjyqësor. Mosparaqitja e personave të tillë nuk e pengon gjykatën që ta mbajë shqyrtimin gjyqësor.

(3) Dispozitat e Kodit të Përkohshëm të Procedurës Penale lidhur me ndryshimin dhe zgjerimin e akuzës po ashtu vlejnë në procedurën kundër të miturit. Megjithatë, trupi gjykues për të mitur është i autorizuar të marrë vendim, madje edhe nëse prokurori publik nuk ka ndryshuar propozimin e tij ose nëse nuk ka përgatitur propozim të ri, në bazë të provave që janë prezentuar në shqyrtimin gjyqësor, duke treguar se gjendja faktike siç është shpjeguar në propozim ka ndryshuar.

Neni 69

(1) Publiku gjithmonë përjashtohet kur gjykohet i mituri.

(2) Trupi gjykues për të mitur në shqyrtim gjyqësor mund të lejojë pjesëmarrjen e ekspertëve dhe personave të cilët profesionalisht trajtojnë mirëqenien dhe edukimin e të miturve ose luftimin e sjelljes kriminale të të miturit.

(3) Gjatë seancës gjyqësore trupi gjykues për të mitur mund të urdhërojë që të gjithë personat ose personat e caktuar të largohen nga seanca me përjashtim të të miturit, prokurorit publik, mbrojtësit, përfaqësuesit të organit të kujdestarisë dhe përfaqësuesit të shërbimit sprovues. Trupi gjykues për të mitur mund të urdhërojë që prindi, prindi adoptues ose kujdestari të largohen nga shqyrtimi gjyqësor vetëm në rrethana të jashtëzakonshme, nëse ka arsye për të besuar se kjo është në interesin më të mirë të të miturit.

(4) Dispozitat e këtij neni zbatohen në procedurë ku përfshihen madhorët që gjykohen për vepra penale që i kanë kryer si të mitur.

Neni 70

Seanca gjyqësore shtyhet ose ndërprehet vetëm përjashtimisht. Gjyqtari për të mitur e njofton kryetarin e gjykatës për çdo shtyrje ose ndërprerje të seancës gjyqësore duke paraqitur arsyet për këtë.

Neni 71

(1) Trupi gjykues për të mitur nuk është i lidhur me propozimin e prokurorit publik me rastin e marrjes së vendimit të tij për llojin e masës ose dënimit që do të shqiptohet.

(2) Trupi gjykues për të mitur e pushon procedurën në shqyrtim gjyqësor me aktvendim, kur ekzistojnë arsyet e parapara në nenet 389 dhe 390 të Kodit të Përkohshëm të Procedurës Penale.

(3) Trupi gjykues për të mitur me aktvendim shqipton masën edukative për të miturin. Në dispozitiv të aktvendimit theksohet vetëm urdhri për masën edukative dhe çfarëdo mase tjetër ose dënimi në kapitullin IX të këtij Ligji, por i mituri nuk shpallet fajtor për veprën penale të përshkruar në propozimin e prokurorit publik. Arsyetimi i aktvendimit përmban përshkrimin e veprës penale dhe rrethanat të cilat e arsyetojnë shqiptimin e masës edukative.

(4) Trupi gjykues për të mitur me aktgjykim shqipton dënimin ndaj të miturit. Aktgjykimi merret sipas nenit 391 të Kodit të Përkohshëm të Procedurës Penale. Aktgjykimi gjithashtu përfshin urdhrin për cilëndo masë ose dënim në kapitullin IX të këtij Ligji.

Neni 72

Gjyqtari për të mitur e përpilon aktvendimin ose aktgjykimin me shkrim brenda tri ditëve nga dita e shpalljes së tij.

Neni 73

(1) Gjykata mund të urdhërojë të miturin t'i paguajë shpenzimet e procedurës dhe të plotësojë kërkesën pasuroro-juridike vetëm nëse të miturit i ka shqiptuar dënimin. Nëse të miturit i janë shqiptuar masat edukative, shpenzimet e procedurës gjyqësore paguhet nga buxheti dhe pala e dëmtuar udhëzohet në kontest civil për të realizuar kërkesën pasuroro-juridike.

(2) Nëse i mituri ka të ardhura të veta financiare ose pronë, gjykata mund ta urdhërojë të miturin t'i paguajë shpenzimet e procedurës dhe ta plotësojë kërkesën pasuroro-juridike madje edhe kur është shqiptuar masa edukative.

Neni 74

Pjesa e katërt e Kodit të Përkohshëm të Procedurës Penale zbatohet përshtatshmërisht në shqyrtimin gjyqësor për të mitur dhe në aktvendimin dhe aktgjykimin e marrë lidhur me të miturin.

Kapitulli XV

Mjetet juridike

Neni 75

(1) Personat e paraparë në nenin 399 të Kodit të Përkohshëm të Procedurës Penale mund të ankohen kundër vendimit për shqiptimin e masave të diversitetit, aktvendimit për pushimin e procedurës në shqyrtim gjyqësor, aktvendimit për shqiptimin e masës edukative, kundër aktgjykimit për shqiptimin e dënimit dhe aktgjykimit apo aktvendimit për shqiptimin e masës nga kapitulli IX të këtij Ligji. Kjo ankesë mund të paraqitet brenda tetë ditëve nga dita e pranimin të aktvendimit ose të aktgjykimit.

(2) Mbrojtësi, prokurori publik, bashkëshorti, prindi, prindi adoptues ose kujdestari, i afërmi i gjakut në vijë të drejtë në cilëndo shkallë, vëllai ose motra mund të ushtrojnë ankesë në emër të të miturit madje edhe kundër dëshirës së tij.

(3) I mituri nuk mund të heqë dorë nga e drejta e tij në ankesë.

(4) Ankesa kundër aktvendimit me të cilin shqiptohet masa edukative që mbahet në institucion e pezullon ekzekutimin e masës. Gjykata mund të vendosë të ekzekutojë masën pavarësisht nga ankesa nëse konstaton se kjo është në interesin më të mirë të të miturit pasi ta dëgjojë të miturin, prindin e tij, prindin adoptues apo kujdestarin.

Neni 76

(1) Gjykata e shkallës së dytë mund ta ndryshojë vendimin ndaj të cilit është ushtruar ankesa duke e shqiptuar një masë më të rreptë vetëm nëse është kërkuar kjo në ankesën e prokurorit publik.

(2) Nëse me aktvendim ose me aktgjykim në shkallë të parë nuk është shqiptuar burgim për të mitur, gjykata e shkallës së dytë mund ta shqiptojë burgimin për të mitur vetëm nëse mbahet shqyrtimi. Nëse me aktvendim ose me aktgjykim në shkallë të parë nuk është shqiptuar ndonjë masë edukative institucionale, gjykata e shkallës së dytë mund ta shqiptojë masën edukative institucionale vetëm nëse mbahet shqyrtimi.

Neni 77

Kërkesa për mbrojtjen e ligjshmërisë mund të paraqitet sipas nenit 451 të Kodit të Përkohshëm të Procedurës Penale, si dhe kur dënimi ose masa edukative i është shqiptuar të miturit me shkelje të dispozitave të ligjit.

Neni 78

Dispozitat për rishikim të procedurës penale të pushuar me aktvendim të formës së prerë ose me aktgjykim të formës së prerë sipas nenit 438 të Kodit të Përkohshëm të Procedurës Penale zbatohen përshtatshëm për rishikimin e procedurës ndaj të miturit, e cila është pushuar me aktvendim të formës së prerë në shqyrtim gjyqësor, me aktvendim të formës së prerë me të cilin shqiptohet masa edukative dhe me aktgjykim të formës së prerë me të cilin shqiptohet dënimi.

PJESA E KATËRT**EKZEKUTIMI I MASAVE DHE I DËNIMEVE****Kapitulli XVI****Ekzekutimi i masave të diversitetit****Neni 79**

- (1) Kur prokurori, gjyqtari për të mitur ose gjykata shqipton masën e diversitetit, aktvendimi dhe të gjitha informacionet dërgohen në shërbimin sprovues kompetent për ekzekutimin e kësaj mase.
- (2) Organi i cili e ka shqiptuar masën e diversitetit e mbikëqyrë ekzekutimin e masës së diversitetit.
- (3) Nëse i mituri nuk e përmbush detyrimin e urdhëruar si masë diversiteti, shërbimi sprovues verifikon faktet dhe arsyet e mospërmbushjes së detyrimit dhe e informon organin që e ka shqiptuar masën e diversitetit dhe prokurorin publik kompetent.

Kapitulli XVII

Ekzekutimi i masave edukative

1. Parimet e përgjithshme mbi ekzekutimin e masave edukative

Neni 80

(1) Gjykata që ka shqiptuar masën edukative (“gjykata kompetente”) është kompetente për mbikëqyrjen e ekzekutimit të masës edukative dhe për lëshimin e urdhrave lidhur me ekzekutimin e masës edukative.

(2) Shërbimi sprovues që ndodhet në territorin ku i mituri ka banim të përhershëm apo të përkohshëm (“shërbimi sprovues kompetent”) ka kompetenca për ushtrimin e përgjegjësive lidhur me ekzekutimin e masës edukative. Shërbimi sprovues kompetent e ruan kompetencën edhe nëse vendbanimi i përhershëm apo i përkohshëm i të miturit ndryshon më vonë.

Neni 81

(1) Masa edukative ekzekutohet duke respektuar personalitetin dhe dinjitetin e të miturve, duke inkurajuar zhvillimin e tyre fizik, moral dhe intelektual, si dhe duke mbrojtur shëndetin e tyre fizik dhe mendor.

(2) Masa edukative ekzekutohet bazuar në programin individual të adaptuar sa më shumë që të jetë e mundur sipas personalitetit të të miturit dhe të përgatitur në pajtim me të arriturat moderne të dijes dhe përvojës.

(3) Programi individual është i përgatitur në bazë të analizave gjithëpërfshirëse të karakteristikave të veçanta të të miturit, shkaqeve dhe llojit të veprës penale dhe formave të tjera të vështirësive në sjellje, si dhe shkallës së arsimimit, zhvillimit të të miturit dhe rrethanave të jetës së tij familjare.

(4) Programi individual përfshin mjete motivuese të cilat u janë adaptuar karakteristikave personale të të miturit, regjistrimit në shkollë dhe aftësim profesional, aktiviteteve të kohës së lirë, aktivitetit me prindërit, prindërit adoptues, kujdestarit apo anëtarëve të tjerë të familjes së të miturit dhe mënyrave të tjera të ushtrimit të ndikimit ndaj të miturit.

Neni 82

(1) Shpenzimet për ekzekutimin e masës edukative paguhen nga buxheti.

(2) Prindërit ose personat të cilët janë të obliguar me ligj të kujdesen për të miturin obligohen që të kontribuojnë në pagimin e shpenzimeve për ekzekutimin e masës edukative.

(3) Niveli i kontributit të prindërve apo i personave të cilët me ligj detyrohen të kujdesen për të miturin caktohet nga gjykata kur merr aktvendim për shqiptimin e masës edukative. Nëse caktimi i nivelit të kontributit kërkon një studim të detajuar të gjendjes financiare të prindërve apo personave të cilët me ligj detyrohen të kujdesen për të miturin, gjykata së pari merr aktvendim për shqiptimin e masës edukative dhe pasatj vazhdon procedurën për caktimin e nivelit të kontributit.

(4) Gjkata kompetente mund ta ndryshojë vendimin për nivelin e kontributit nëse më vonë ndryshojnë rrethanat.

Neni 83

(1) Masa edukative ekzekutohet pas vendimit të formës së prerë të gjykatës dhe kur nuk ka më pengesa juridike në ekzekutimin e saj, përveç rasteve kur ky Ligj parasheh ndryshe.

(2) Vendimin e formës së prerë gjykata ia dërgon institucionit të autorizuar apo individit për ekzekutim brenda tri ditëve nga dita kur vendimi merr formë të prerë, së bashku me certifikatën e lindjes, dëftesën e shkollës ose dokumentin për transferim, raportin e kontrollit mjekësor, të dhënat nga dosja penale për vepra penale të mëhershme, procedurën e zbatuar dhe raportin e lëshuar nga shërbimi sprovues.

(3) Institucioni i autorizuar apo individi i cili e pranon vendimin për ekzekutim e fillon ekzekutimin e dënimit brenda tri ditëve nga pranimi i vendimit.

(4) Gjkata kompetente ruan të dhënat për çdo të mitur ndaj të cilit është shqiptuar masë edukative.

Neni 84

Gjatë ekzekutimit të masës edukative, gjykata kompetente mund të shqiptojë masa adekuate për mbrojtjen e të drejtave dhe të mirëqenies së të miturit, duke përfshirë edhe vendosjen e të miturit në strehimore ose në institucionin edukativ apo të ngjashëm, vendosjen e të miturit nën mbikëqyrjen e organit të kujdestarisë ose transferimin e të miturit në ndonjë familje tjetër. Gjkata e njofton organin e kujdestarisë për cilëndo masë të shqiptuar.

2. Ekzekutimi i masës së dërgimit në qendrën disiplinore

Neni 85

Masa e dërgimit në qendër disiplinore për të mitur ekzekutohet në institucionin e posaçëm edukativ.

Neni 86

- (1) Prindi, prindi adoptues apo kujdestari duhet të sigurojë vizita të rregullta të të miturit në qendrën disiplinore.
- (2) Qendra disiplinore menjëherë e njofton gjykatën kompetente kur i mituri nuk paraqitet në kohën e caktuar në qendrën disiplinore apo kur ndërprehen vizitat e tij të rregullta.
- (3) Qendra disiplinore ruan shënimet mbi ekzekutimin e masës edukative e cila dorëzohet për inspektim në gjykatë dhe shërbimin sprovues kompetent.

3. Ekzekutimi i masës së mbikëqyrjes së shtuar nga prindi, prindi adoptues ose kujdestari

Neni 87

Ekzekutimi i masës edukative të mbikëqyrjes së shtuar nga prindi, prindi adoptues ose kujdestari fillon kur prindi, prindi adoptues ose kujdestari pranon aktvendimin e formës së prerë mbi shqiptimin e masës edukative.

Neni 88

- (1) Prindi, prindi adoptues ose kujdestari i respektojnë urdhrat dhe udhëzimet e gjykatës e cila ka shqiptuar masën edukative dhe lejojnë shërbimin sprovues të verifikojë ekzekutimin e masës edukative kur verifikimi i tillë urdhërohet nga gjykata.
- (2) Kontesti ndërmjet prindërve, prindërve adoptues ose kujdestarit të të miturit dhe shërbimit sprovues zgjidhet pranë gjykatës kompetente.

Neni 89

(1) Prindi, prindi adoptues ose kujdestari i të miturit dhe shërbimi sprovues e informojnë gjykatën kompetente mbi përparimin në ekzekutimin e masës edukative sipas kushteve të urdhëruara nga gjykata.

(2) Shërbimi sprovues pa vonesë e informon gjykatën kompetente për mospërbushjen e detyrimit të veçantë nga i mituri të shqiptuar në pajtim me nenin 23 të këtij Ligji dhe për çfarëdo pengese në ekzekutimin e masës edukative.

4. Ekzekutimi i masës për mbikëqyrje të shtuar në familjen tjetër**Neni 90**

(1) Gjkata kompetente me propozim të shërbimit sprovues kompetent cakton familjen në të cilën vendoset i mituri ndaj të cilit është shqiptuar masa e mbikëqyrjes së shtuar në familjen tjetër.

(2) Para dorëzimit të propozimit, shërbimi sprovues analizon personalitetin e të miturit dhe strukturën sociale dhe psikologjike të familjes në të cilën ai do të vendoset.

(3) Sipas kushteve të njëjta, përparësi i jepet familjes me të cilën i mituri është në lidhje farefisnore apo është i lidhur emocionalisht.

Neni 91

(1) Shërbimi sprovues dhe familja në të cilën i mituri do të vendoset nënshkruajnë marrëveshje me shkrim që i rregullon të drejtat dhe detyrimet e përbashkëta.

(2) Familja ku i mituri duhet të vendoset lejon shërbimin sprovues ta verifikojë ekzekutimin e masës edukative, kur një verifikim i tillë urdhërohet nga gjykata.

Neni 92

Gjatë ekzekutimit të masës edukative të mbikëqyrjes së shtuar në familjen tjetër, i mituri mbanë lidhje të përhershme me familjen e tij, përpos kur gjykata kompetente urdhëron ndryshe në bazë të propozimit të shërbimit sprovues.

Neni 93

Gjkata kompetente sipas detyrës zyrtare apo në bazë të propozimit të shërbimit sprovues mund të urdhërojë ndryshimin e vendit për të miturin, nëse rrethanat në familjen ku i

mituri është i vendosur kanë ndryshuar në atë masë sa që ekzekutimi i masës edukative bëhet i vështirë.

Neni 94

Dispozitat e këtij Ligji mbi ekzekutimin e masës së mbikëqyrjes së shtuar nga prindi, prindi adoptues apo kujdestari zbatohen përshtatshëmrisht në ekzekutimin e masës edukative të mbikëqyrjes së shtuar në familjen tjetër.

5. Ekzekutimi i masës së mbikëqyrjes së shtuar nga organi i kujdestarisë

Neni 95

(1) Organi kompetent i kujdestarisë është i autorizuar të ekzekutojë masën edukative të mbikëqyrjes së shtuar.

(2) Organi i kujdestarisë menjëherë pas marrjes së aktvendimit për shqiptimin e masës edukative e cakton zyrtarin përgjegjës nga organi i kujdestarisë për ekzekutimin e masës dhe për këtë menjëherë e informon gjykatën kompetente.

Neni 96

(1) Gjykatat, zyrat e prokurorive publike, shkollat dhe institucionet tjera ndihmojnë dhe bashkëpunojnë me organin e kujdestarisë në ekzekutimin e kësaj mase edukative.

(2) Prindi, prindi adoptues apo prindi birësues i të miturit e informon organin e kujdestarisë për çfarëdo pengese në ekzekutimin e masës edukative.

(3) Organi i kujdestarisë pa vonesë e informon gjykatën kompetente për mospërbushjen e detyrimeve të posaçme të shqiptuara në pajtim me nenin 23 të këtij Ligji nga ana e të miturit, si dhe për çfarëdo pengese në ekzekutimin e masës edukative.

(4) Dispozitat e këtij Ligji mbi ekzekutimin e masës edukative të mbikëqyrjes së shtuar nga ana e prindit, prindit adoptues apo kujdestarit zbatohen përshtatshëmrisht në rastet e ekzekutimit të masës edukative të mbikëqyrjes së shtuar nga organi i kujdestarisë.

Neni 97

Dispozitat e këtij Kodi mbi ekzekutimin e masës edukative të mbikëqyrjes së shtuar nga prindi, prindi adoptues ose kujdestari zbatohen përshtatshëmrisht për ekzekutimin e masës edukative të kujdesit të shtuar nga organi i kujdestarisë.

6. Dispozitat e përgjithshme mbi masat edukative institucionale

Neni 98

I mituri ndaj të cilit ekzekutohet masa edukative institucionale, krahas të drejtave të parashikuara me këtë Ligj, gëzon të njëjtat të drejta sikurse madhori i dënuar me burgim.

Neni 99

(1) Me kërkesën e të miturit ose prindit të tij, prindit adoptues ose kujdestarit ose me propozimin e shërbimit sprovues, ekzekutimi i masës edukative institucionale mund të shtyhet për shkaqe të arsyeshme.

(2) Për shtyrjen e ekzekutimit vendos gjykata kompetente.

(3) Ankesa kundër aktvendimit në shkallë të parë për shtyrjen e ekzekutimit mund të parashtrohet në gjykatën e shkallës së dytë brenda tri ditëve nga marrja e aktvendimit.

Neni 100

(1) Kërkesa ose propozimi për shtyrjen e ekzekutimit e shtyn ekzekutimin e masës edukative institucionale deri në marrjen e aktvendimit të formës së prerë mbi kërkesën apo propozimin.

(2) Nëse gjykata duke e refuzuar kërkesën e cila është dorëzuar për herë të dytë, konstaton se e drejta për kërkesë po keqpërdoret, gjykata vendos që ankesa të mos e shtyj ekzekutimin e masës edukative institucionale.

Neni 101

Dispozitat e Ligjit mbi ekzekutimin e sanksioneve penale mbi shtyrjen e ekzekutimit të dënimit me burgim zbatohen përshtatshmërisht për shtyrjen e ekzekutimit të masës edukative institucionale.

Neni 102

(1) Me kërkesën e të miturit apo të prindit të tij, prindit adoptues ose kujdestarit, ose me propozimin e drejtorit të institucionit ku ekzekutohet masa edukative institucionale, masa edukative institucionale mund të pezullohet për arsye të justifikueshme deri në tre

muaj. Përfundimisht, për qëllime të trajtimit, pezullimi mund të vazhdojë deri në përfundim të trajtimit.

(2) Gjykata kompetente vendos për pezullimin.

(3) Ankesa kundër aktvendimit në shkallë të parë mund të parashtrohet në gjykatën e shkallës së dytë brenda tri ditëve nga marrja e aktvendimit.

Neni 103

(1) Gjykata pezullon ekzekutimin e masës edukative institucionale edhe kur i mituri i është nënshtruar ekzekutimit të masës para hyrjes në fuqi të aktvendimit mbi kërkesën ose propozimin për shtyrje të ekzekutimit të masës dhe më vonë konstatohet se kërkesa ose propozimi ka qenë i bazuar.

(2) Në rastin e tillë, kohëzgjatja e ekzekutimit të masës edukative institucionale nuk llogaritet në kohëzgjatjen e pezullimit të ekzekutimit të masës edukative institucionale.

Neni 104

Masa edukative institucionale nuk konsiderohet se ekzekutohet gjatë periudhës së pezullimit të masës edukative institucionale.

Neni 105

Dispozitat e Ligjit mbi ekzekutimin e sanksioneve penale mbi pezullimin e ekzekutimit të dënimit me burgim zbatohen përshtatshmërisht për pezullimin e ekzekutimit të masës edukative institucionale.

7. Ekzekutimi i masës së dërgimit në institucionin edukativ

Neni 106

(1) Masa edukative e dërgimit në institucionin edukativ ekzekutohet në institucionin për edukimin e të miturve.

(2) I mituri i cili i nënshtrohet masës edukative gëzon të njëjtat të drejta dhe detyrime sikurse të miturit e tjerë në institucionin edukativ. Vetëm drejtori i institucionit edukativ dhe edukatori përgjegjës i të miturit njoftohen për shqiptimin e masës edukative ndaj të miturit.

Neni 107

- (1) Shërbimi sprovues kompetent është i autorizuar për të urdhëruar të miturin të paraqitet në institucionin edukativ.
- (2) Në aktvendimin me të cilin i mituri urdhërohet të paraqitet në institucionin edukativ, shërbimi sprovues kompetent e cakton një person i cili të miturin e transporton në institucionin edukativ.

Neni 108

- (1) Nëse ekzekutimi i masës edukative nuk mund të fillojë ose të vazhdojë për shkak se i mituri refuzon të zbatojë masën edukative apo arratiset, shërbimi sprovues menjëherë e informon gjykatën kompetente dhe stacionin e autorizuar të policisë të cilët të miturin e transportojnë në institucionin edukativ.
- (2) Mënyra e transportimit të të miturit në institucionin edukativ nuk e cenon dinjitetin e tij.

8. Ekzekutimi i masës së dorëzimit në institucionin edukativ korrektues

Neni 109

- (1) Masa edukative e dorëzimit në institucionin edukativ korrektues ekzekutohet në institucionin edukativ korrektues të themeluar për këtë qëllim. Institucioni edukativo-korrektues është institucion korrektues i llojit gjysmë të mbyllur.
- (2) Femrat të cilat i nënshtrohen kësaj mase edukative vendosen në sektorin e femrave të institucionit edukativ korrektues.
- (3) Madhorët të cilët i nënshtrohen kësaj mase edukative, si dhe të miturit të cilët mbushin moshën tetëmbëdhjetë vjeçare në institucionin edukativ korrektues, vendosen në sektorin e veçantë në institucionin edukativ korrektues.

Neni 110

- (1) Gjykata kompetente me shkrim urdhëron të miturin t'i raportojë institucionit edukativo-korrektues në një ditë të caktuar për ekzekutimin e masës edukative korrektuese.

(2) Periudha kohore nga marrja e urdhrimit dhe dita e raportimit nuk do të jetë më e shkurtër se tetë ditë dhe as më e gjatë se pesëmbëdhjetë ditë.

(3) Gjykata kompetente e informon institucionin edukativ korrektues për datën kur i mituri duhet të paraqitet dhe i dorëzon vendim të formës së prerë së bashku me të dhënat personale mbi të miturin të mbledhura gjatë procedurës.

Neni 111

(1) Nëse i mituri i cili është thirrur sipas rregullit nuk paraqitet në institucionin edukativo-korrektues, gjykata urdhëron që ai të transportohet në institucionin edukativo-korrektues. Nëse personi i dënuar fshihet ose ndodhet në arrati, gjykata urdhëron lëshimin e letërreshtimit.

(2) Mënyra e transportimit të të miturit në institucionin edukativ nuk e cenon dinjitetin e tij.

Neni 112

(1) Kur i mituri pranohet në institucionin edukativo-korrektues, së pari konstatohet identiteti i tij, arsyeja e shqiptimit të masës dhe organi që ka shqiptuar masën edukative, e më pas ai i nënshtrohet kontrollit mjekësor brenda 24 orëve nga arritja. Emri i të miturit, arsyet dhe organi që ka shqiptuar masën edukative, data dhe koha për pranimin e tij në institucionin korrektues shënohet në regjistër.

(2) I mituri më pas dërgohet në sektorin për kontroll personal por jo më gjatë se gjashtëdhjetë ditë, me qëllim të përpilimit të programit individual. Programi me të cilin do të trajtohet i mituri hartohet nga grupi i ekspertëve dhe nga institucioni edukativo-korrektues.

Neni 113

(1) Të miturit ndahen në grupe edukative në harmoni me moshën e tyre, zhvillimin mendor dhe karakteristikat tjera në pajtim me veçoritë e programit të individualizuar.

(2) Grupi edukativ ka më së shumti njëzet të mitur dhe një edukator të veçantë.

Neni 114

(1) I mituri ka të drejtë që të ushtrojë në mënyrë të mjaftueshme për të ruajtur shëndetin dhe të kalojë së paku tri orë jashtë lokaleve të mbyllura gjatë kohës së lirë.

(2) Të miturit i garantohet një ambient i sigurt për t'u marrë me sport, për të ushtruar dhe për aktivitete të tjera fizike.

Neni 115

Nëse nuk ka orë mësimore për lëndë të caktuara ose nuk ka nivel arsimor në institucionin edukativ korrektues, i mituri lejohet të vijojë mësimin jashtë institucionit edukativo-korrektues, nëse vijimi i tillë i mësimit nuk është i dëmshëm për ekzekutimin e masës edukative dhe vendimi arsyetohet me përparimet e mëparshme të të miturit në shkollim.

Neni 116

(1) I mituri ka të drejtë të vizitohet së paku një herë në javë minimum deri në një orë nga prindi i tij, prindi adoptues, kujdestari, bashkëshorti, fëmija, fëmija i adoptuar dhe nga të afërmit e tjerë të gjakut në vijë të drejtpërdrejtë ose në vijë anësore deri në shallën e katërt.

(2) I mituri ka të drejtë të vizitohet së paku një herë në muaj nga persona të tjerë të cilët nuk ndikojnë negativisht në ekzekutimin e masës.

(3) Drejtori i institucionit edukativo-korrektues ka autorizimin për të ndaluar vizitat për shkaqe të justifikueshme në pajtim me një urdhëresë të nxjerrë nga subjekti kompetent publik në lëmin e çështjeve gjyqësore.

Neni 117

(1) I mituri ka të drejtë në pushim ditor dhe javor në pajtim me dispozitat e përgjithshme.

(2) I mituri ka të drejtë në pushim vjetor prej tridhjetë ditësh të cilat mund të shfrytëzohen jashtë lokaleve të institucionit edukativo-korrektues.

(3) Drejtori i institucionit edukativo-korrektues të miturit mund t'i lejojë pushim shtesë nga institucioni edukativo-korrektues për arsye edukative, profesionale, familjare ose arsye të tjera sociale deri në pesëmbëdhjetë ditë çdo vit.

Neni 118

(1) Dispozitat mbi procedurat disiplinore dhe dënimet të zbatueshme për personat e dënuar me burgim të paraparë në Ligjin mbi ekzekutimin e sanksioneve penale zbatohen përshtatshëm për të miturin i cili i nënshtrohet masës së dërgimit në institucionin edukativo-korrektues.

- (2) Të miturit nuk i shqiptohet izolimi në qeli të veçantë si dënim disiplinor.
- (3) I mituri mund të vendoset në njësi të veçantë të institucionit edukativo-korrektues si dënim disiplinor nën kushtet vijuese:
- 1) Periudha e vendosjes në njësinë e veçantë nuk mund të kalojë pesëmbëdhjetë ditë;
 - 2) I mituri nuk vendoset vetëm në njësinë e veçantë;
 - 3) I mituri gëzon të drejtën të kalojë së paku tri orë jashtë lokaleve të mbyllura gjatë kohës së lirë (neni 114 i këtij Ligji) dhe të vizitohet (neni 116 i këtij Ligji);
 - 4) I mituri ka qasje në tekste mësimore dhe libra të tjerë dhe
 - 5) I mituri vizitohet nga zyrtari mjekësor dhe edukatori një herë në ditë dhe dy herë në javë nga drejtori i institucionit edukativo-korrektues.

9. Ekzekutimi i masës së dërgimit në institucionin për kujdes të posaçëm

Neni 119

I mituri i dënuar me masën edukative të dërgimit në institucionin e kujdesit të posaçëm për shkak të çrregullimeve mendore ose hendikepit fizik dërgohet në institucionin e posaçëm të mbrojtjes sociale, ku ai gëzon të njëjtat të drejta dhe detyrime sikurse të miturit e tjerë të vendosur në këtë institucion.

Neni 120

Shërbimi sprovues kompetent është i autorizuar të dërgojë të miturin në institucionin e kujdesit të posaçëm.

Neni 121

(1) Nëse ekzekutimi i masës edukative nuk mund të fillojë ose të vazhdojë për shkak se i mituri refuzon të zbatojë masën disiplinore apo arratiset, shërbimi sprovues menjëherë e njofton gjykatën kompetente dhe stacionin policor kompetent, të cilët të miturin e transportojnë në institucion.

(2) Mënyra e transportimit të të miturit në institucionin edukativ nuk e cenon dinjitetin e tij. Zyrtari mjekësor e shoqëron të miturin gjatë transportimit të tij në institucionin e kujdesit të posaçëm.

Neni 122

(1) Institucioni i kujdesit të posaçëm e informon shërbimin sprovues kompetent dhe gjykatën kompetente mbi përparimin e ekzekutimit të masës edukative.

(2) Institucioni veçanërisht e informon gjykatën kompetente për gjendjen shëndetësore të të miturit kur ai mbush moshën tetëmbëdhjetë vjeçare.

10. Shqyrtimi, zëvendësimi dhe pushimi i masave edukative

Neni 123

(1) Çdo gjashtë muaj, drejtori i institucionit apo qendrës, ku ekzekutohet masa edukative gjykatës dhe shërbimit sprovues kompetent i dorëzon raport për sjelljen e të miturit dhe suksesin në ekzekutimin e masës. Varësisht nga sukcesi i ekzekutimit të masës, drejtori paraqet propozim për ndryshimin apo pushimin e ekzekutimit të masës edukative.

(2) Çdo gjashtë muaj, gjyqtari për të mitur i viziton të miturit e vendosur në institucion apo qendër, dhe përmes kontaktit të drejtpërdrejtë me të miturit dhe zyrtarëve drejtpërdrejtë të përfshirë në ekzekutimin e masës edukative institucionale dhe pas shqyrtimit të shënimeve të institucionit apo qendrës, konstaton nëse të miturit trajtohen në mënyrë korrekte dhe në pajtim me ligjin, dhe nëse masat edukative institucionale kanë qenë të suksesshme.

(3) Gjyqtari për të mitur menjëherë e informon shërbimin sprovues kompetent dhe institucionin ose qendrën që ekzekuton masën edukative institucionale për çfarëdo të mete apo vërjetje tjetër. Pas marrjes së informatave të tilla, shërbimi sprovues menjëherë bën kontrollat adekuate dhe ndërmerr masa për korrigjimin e paligjshmërive dhe parregullsive, dhe gjykatën kompetente e informon për veprimet e ndërmarra.

Neni 124

(1) Gjykata kompetente që ka shqiptuar masën edukative shqyrton ekzekutimin e masës edukative çdo gjashtë muaj.

(2) I mituri, prindi i tij, prindi adoptues apo kujdestari, qendra, institucioni apo vendi ku ekzekutohet masa edukative ose shërbimi sprovues mund të kërkojnë rishqyrtimin e ekzekutimit të masës edukative.

(3) Trupi gjykues për të të mitur i gjykatës kompetente merr vendim për kërkesën të paraparë në paragrafin 2 të këtij neni brenda tetë ditësh nga pranimi i kërkesës. Ankesa kundër këtij vendimi mund të dorëzohet në gjykatën e shkallës së dytë brenda tri ditësh nga pranimi i vendimit.

(4) Gjatë shqyrtimit, gjykata kompetente i merr parasysh raportet e shërbimit sprovues dhe ato të drejtorit të institucionit apo qendrës ku një masë edukative institucionale ekzekutohet dhe dëgjon të miturin, prindin e tij, prindin adoptues a kujdestarin, avokatin mbrojtës, prokurorin publik dhe shërbimin sprovues.

(5) Në bazë të rishqyrtimit, gjykata mund të vazhdojë apo të pushojë ekzekutimin e masës edukative apo atë ta zëvendësojë me një masë më të lehtë edukative.

(6) Përjashtimisht nga paragrafi 5 i këtij neni, gjykata, masën edukative mund ta zëvendësojë me një masë më të rëndë edukative në rastin kur i mituri nuk i ka përmbushur detyrimet e posaçme të shqiptuara në pajtim me nenin 23 të këtij Ligji.

Neni 125

(1) Nëse pas marrjes së vendimit mbi shqiptimin e masës edukative, zbulohen rrethana tjera, fakte të reja ose fakte që kanë ekzistuar por që nuk kanë qenë të njohura në kohën kur vendimi është marrë, e të cilat në mënyrë të qartë do të ndikonin në zgjedhjen e masës, gjykata shqyrton vendimin dhe mund të pushojë ekzekutimin e masës apo atë mund ta zëvendësojë me ndonjë masë tjetër edukative. Gjkata nuk mund të shqiptojë masë më të rëndë në bazë të rishqyrtimit të provave të reja.

(2) Nëse ekzekutimi i masës edukative nuk ka filluar brenda një viti nga data prej së cilës vendimi mbi shqiptimin e masës bëhet i formës së prerë, gjykata rishqyrton vendimin dhe vendos për ekzekutimin apo pushimin e masës ose zëvendësimin e saj me ndonjë masë tjetër edukative. Gjkata nuk mund të shqiptojë masë më të rëndë.

(3) Nëse pa fajin e të miturit ekzekutimi i masës të dërgimit në qendrën disiplinore nuk ka filluar brenda gjashtë muajve nga data prej së cilës vendim mbi shqiptimin e masës merr formën e prerë, masa nuk do të ekzekutohet.

(4) Rishqyrtimi i masës edukative në pajtim me këtë nen bëhet në përputhje me nenin 124 të këtij Ligji.

11. Ankesat dhe lutjet

Neni 126

Dispozitat e Ligjit mbi ekzekutimin e sanksioneve penale lidhur me dorëzimin e ankesave dhe lutjeve nga personat e dënuar me burgim vlejné përshtatshmërisht për dorëzimin e ankesave dhe lutjeve nga të miturit që mbajnë masat edukative të dërgimit në qendrën disiplinore, dërgimit në institucionin korrektues, dërgimit në institucionin edukativo-korrektues apo dërgimit në institucionin për kujdes të posaçëm.

Kapitulli XVIII

Ekzekutimi i dënimeve

1. Ekzekutimi i gjobave

Neni 127

(1) Dispozitat e Ligjit mbi ekzekutimin e sanksioneve penale lidhur me ekzekutimin e gjobave zbatohen përshtatshmërisht për ekzekutimin e gjobave të shqiptuara për të mitur.

(2) Gjoba e shqiptuar ndaj të miturit e cila nuk është paguar nuk mund të zëvendësohet me burgim.

2. Ekzekutimi i urdhrave për punë në dobi të përgjithshme

Neni 128

(1) Dispozitat e Ligjit mbi ekzekutimin e sanksioneve penale për ekzekutimin e dënimit me kusht me urdhrin për punë në dobi të përgjithshme zbatohen përshtatshmërisht për ekzekutimin e urdhrave për punë në dobi të përgjithshme të shqiptuara ndaj të miturve.

(2) Nëse është në interes të të miturit, shërbimi sprovues mund të kërkojë ndihmë apo bashkëpunim me organin e kujdestarisë apo përfaqësuesin ligjor të të miturit.

(3) Kujdes i vacantë duhet kushtuar që puna në dobi të përgjithshme të mos pengojë vijimin e rregullt në shkollë ose aktivitetet tjera të rëndësishme.

Neni 129

- (1) Gjykatës e cila e ka shqiptuar dënimin për punë në dobi të përgjithshme, zyrtarët e shërbimit sprovues i dorëzojnë raport me shkrim dhe e njoftojnë për çfarëdo pengese në ekzekutimin e kësaj mase.
- (2) Nëse i mituri nuk mund të kryejë punën në dobi të përgjithshme për shkak të ndryshimit të mëvonshëm të rrethanave për të cilat ai nuk është përgjegjës, shërbimi sprovues nga gjykata kërkon rishqyrtimin e urdhrin për punë në dobi të përgjithshme.
- (3) Varësisht nga rezultatet e arritura, gjykata mund ta ndryshojë urdhrin apo ta pushojë ekzekutimin e masës.

3. Ekzekutimi i burgut për të mitur

Neni 130

- (1) Dispozitat e këtij Ligji që rregullojnë dërgimin, pranimin, qëndrimin dhe shtyrjen e ekzekutimit, caktimin e grupeve arsimore, të drejtat në vizitë dhe angazhimin në ushtrime fizike, përcaktimin e punës dhe edukimin, mundësinë e shkollimit të rregullt, dënimet disiplinore të të miturve në institucionet edukative dhe procedurat për ankesa dhe lutje, gjithashtu vlejnë edhe për ekzekutimin e dënimeve me burg për të miturit.
- (2) Dispozitat e Ligjit mbi ekzekutimin e sanksioneve penale për ekzekutimin e dënimit me burgim zbatohen përshtatshmërisht për ekzekutimin e burgimit për të mitur në rastet kur nuk janë në kundërshtim me këtë Ligj.
- (3) I mituri i cili është dënuar me burgim për të mitur, krahas të drejtave të parapara me këtë Ligj, gëzon të njëjtat të drejta si personi madhor i dënuar me burgim

Neni 131

- (1) Gjatë kohës së vuajtjes së dënimit, të miturve u ofrohet aftësim i duhur profesional i bazuar në njohuritë e tyre, shkathhtësitë, interesimet dhe punën që është duke e kryer, varësisht prej kufizimeve të institucionit korrektues. Bazat e trajtimit përfshijnë punën e dobishme edukative me shpërblim përkatës, lehtësimin dhe inkurajimin e kontakteve mes të miturve dhe botës së jashtme përmes letrave, telefonit, pranimin e vizitave, vizitave në shtëpi, aktiviteteve sportive dhe ofrimit të kushteve të nevojshme për kryerjen e ritualeve fetare.
- (2) Staf i profesional i shërbimit që trajton të miturin duhet të ketë njohuri të duhura nga lëmi i pedagogjisë dhe psikologjisë.

Neni 132

(1) Burgimi për të miturit vuhet në institucion korrektues për të mitur dhe, në raste të jashtëzakonshme, në pavijone të ndara të institucionit korrektues për të rritur. Institucioni korrektues për të mitur është i llojit gjysmë të mbyllur. Përfundimisht, të miturit mund të vuajnë dënimin me burgim për të mitur në institucion korrektues të llojit të mbyllur.

(2) Meshkujt dhe femrat i vuajnë dënimet e tyre të burgimit të të miturve në institucione të ndara korrektuese apo në pavijone të ndara të institucioneve të tilla.

(3) Të miturit të cilët bëhen madhor gjatë ekzekutimit të dënimin me burgim të të miturit duhet të vendosen në pavijone të ndara të institucionit. Të miturit e vuajnë dënimin e tyre me burgim në institucionin korrektues për të mitur derisa të mbushin moshën njëzet e tri vjeçare. Nëse deri në këtë moshë ata nuk e kanë mbajtur dënimin e plotë, ata transferohen në institucionin korrektues për të rritur. Në raste të veçanta, personave të dënuar të cilët kanë mbushur njëzet e tri vjet mund t'u lejohet qëndrimi në institucionin korrektues për të mitur nëse kjo është e nevojshme për kryerjen e përgatitjes ose aftësimin profesional të tyre, apo nëse pjesa e mbetur e dënimin të tyre që duhet mbajtur nuk është më e gjatë se gjashtë muaj. Megjithë këtë, ata në asnjë mënyrë nuk mund të qëndrojnë në institucionin korrektues për të mitur pasi të kenë mbushur njëzet e shtatë vjet.

(4) Madhorve të cilëve u është shqiptuar dënimi për të mitur vendosen në një pavijon të ndarë të institucionit.

(5) Çdo vit, drejtori i institucionit ku ekzekutohet dënimi për të mitur është i obliguar t'ia paraqesë raportin gjykatës e cila e ka shqiptuar dënimin për të mitur për sjelljen e të miturit dhe ekzekutimin e burgimit të të miturit.

Neni 133

(1) Si rregull, të miturit i vuajnë dënimet e tyre së bashku.

(2) Me kërkesë të të miturit, drejtori i qendrës korrektuese mund të lejoj që i mituri të ndahet nga personat tjerë të dënuar, nëse drejtori çmon se shqetësimet e cekura në kërkesën e të miturit janë të arsyeshme dhe se nuk ka mundësi tjera për trajtimin e shqetsimeve të të miturit.

(3) Drejtori i qendrës korrektuese mund t'i urdhëroj të miturit që të ndahet nga personat tjerë të dënuar, pa kërkesën e të miturit për ndarje të tillë, vetëm nëse masa e tillë është e nevojshme:

1) Për të parandaluar rrezikun për jetë apo shëndet të të miturit a personave të tjerë ose

2) Për të parandaluar kërcënimin ndaj sigurisë së institucionit korrektues të shkaktuar nga prania e vazhdueshme e të miturit brendapërbrenda gjithë njerëzve të burgut.

(4) Dispozitat e Ligjit mbi ekzekutimin e sanksioneve penale për ndarjen nga personat tjerë të dënuar aplikohen përshtatshëm për ndarjen e të miturit nga personat tjerë të dënuar.

Neni 134

(1) Në përputhje me urdhëresën e nxjerrë nga organi kompetent në fushën e çështjeve gjyqësore, drejtori i ndonjë institucioni mund t'i lejojë të miturit që të marrë pushim nga dy herë në çdo vit për t'i vizituar prindërit, prindërit birësues, bashkëshortin(en) kujdestar(e), fëmijët, fëmijët e birësuar, vëllezërit dhe motrat e tij.

(2) Pushimi zgjat deri në tridhjetë ditë dhe sipas rregullit ai lejohet atëherë kur nuk mbahen mësimet.

Neni 135

(1) I mituri ka të drejtë që të kalojë të paktën tri orë gjatë ditës jashtë objekteve të mbyllura.

(2) I mituri nuk i nënshtrohet vetmisë si denim disiplinor.

Neni 136

Kolegji për të mitur në gjykatën e qarkut në territorin e të cilës është duke u mbajtur dënimi vendos lidhur me kërkesën për mbrojtje gjyqësore ndaj masave dhe vendimeve të drejtorit të institucionit korrektues në të cilin personi i dënuar është duke e mbajtur dënimin me burgim për të mitur.

Kreu XIX

Ndihma pas ekzekutimit të masave për edukimin institucional ose burgimit të të miturit

Neni 137

- (1) Gjatë tërë kohës derisa një masë e edukimit institucional ose burgimi për të mitur është duke u ekzekutuar, shërbimi sprovues mban kontakte të përhershme me të miturin, familjen e tij dhe institucionin ose objektin në të cilin është vendosur i mituri.
- (2) Jo më vonë se tre muaj para lëshimit të të miturit, institucioni ose qendra korrektuese në të cilin është duke u zbatuar masa e edukimit institucional ose burgimi për të mitur i njofton prindërit e tij, prindërit birësues apo kujdestarë dhe Shërbimin sprovues lidhur me këtë dhe ua propozon atyre masat për pranimin e të miturit.

Neni 138

- (1) Prindi, prindi birësues apo kujdestari i të miturit e njofton Shërbimin sprovues kompetent për lirin e të miturit.
- (2) Shërbimi sprovues i ofron ndihmë të miturit pas lirimit për aq kohë sa ai ka nevojë. Nëse është në interesin e të miturit, Shërbimi sprovues mund të kërkojë ndihmë ose bashkëpunim prej Organit të Kujdestarisë ose përfaqësuesit ligjor të të miturit.

Neni 139

- (1) Pas lirimit të të miturit, Organi i Kujdestarisë ndërmerr një kujdes të veçantë për të miturin i cili nuk ka prindër apo për të miturin rrethanat familjare të të cilit nuk janë zgjidhur.
- (2) Kujdesi, në veçanti përfshinë vendosjen, ushqimin, sigurimin e veshmbathjes, trajtimin mjekësor, rregullimin e rrethanave familjare, kryerjen e aftësimit profesional dhe punësimin e të miturit.

Kapitulli XX

Ekzekutimi i masave për trajtimin e detyrueshëm rehabilitues ose trajtimin e detyrueshëm psikiatrik

Neni 140

(1) Dispozitat e Ligjit mbi ekzekutimin e sanksioneve penale për ekzekutimin e masës për trajtim të detyrueshëm rehabilitues dhe dispozitat e ligjit në fuqi mbi ekzekutimin e trajtimit të detyrueshëm psikiatrik të shqiptuar madhorëve, zbatohen përshtatshmërisht për ekzekutimin e këtyre masave të shqiptuara ndaj të miturve.

(2) I mituri e mban masën e trajtimit të detyrueshëm në pavijon të veçantë të institucionit për kujdes të posaçëm ku këto masa ekzekutohen.

PJESA E PESTË

Procedurat gjyqësore që përfshijnë veprat penale të kryera ndaj të fëmijëve

Kapitulli XXI

Gjykimi i madhorëve për vepra penale të kryera ndaj fëmijëve

Neni 141

Trupi gjykues për të mitur dhe gjyqtari për të mitur i gjykojnë personat madhor për veprat penale në vijim të kryera kundër fëmijës, të parapara në Kodin e Përkohshëm Penal:

- (1) Dhunimi (neni 193);
- (2) Kryerja e akteve seksualeme kërcënim të nderit ose të autoritetit (neni 194);
- (3) Sulmi seksual (neni 195);
- (4) Degradimi i integritetit seksual (neni 196);
- (5) Keqpërdorimi seksual i personave me çrregullime mendore ose emocionale ose me paaftësi mendore (neni 197);
- (6) Keqpërdorimi seksual i personave nën moshën gjashtëmbëdhjetë vjeçare (neni 198);
- (7) Nxitja e akteve seksuale ose prekja seksuale nga personat nën moshën gjashtëmbëdhjetë vjeçare (neni 199);

- (8) Shpërdorimi seksual duke keqpërdorur pozitën, autoritetin ose profesionin (neni 200);
- (9) Mundësimi i prostitucionit (neni 201);
- (10) Keqpërdorimi i fëmijëve në pornografi (neni 202);
- (11) Tregimi i materialit pornografik personave nën moshën gjashtëmbëdhjetë vjeçare (neni 203);
- (12) Marrëdhëniet seksuale brenda familjeve (neni 204);
- (13) Bashkëjetesa me persona nën moshën gjashtëmbëdhjetë vjeçare në bashkësi jashtëmartesore (neni 208);
- (14) Ndryshimi i statusit familjar të fëmijës (neni 209);
- (15) Rrëmbimi i kundërligjshëm i fëmijës (neni 210);
- (16) Keqtrajtimi ose braktisja e fëmijës (neni 211);
- (17) Shkelja e detyrimeve familjare (neni 212);
- (18) Shmangia nga ndihma për mjete jetese (neni 213);
- (19) Pengimi dhe mosekzekutim i masave për mbrojtjen e fëmijëve (neni 214);
- (20) Rekrutimi ose regjistrimi i personave ndërmjet moshës pesëmbëdhjetë dhe tetëmbëdhjetë vjeçare në konflikt të armatosur (neni 123)]
- (21) Vendosija e skllavërisë, kushteve të ngjashme me skllavërisë dhe e punës së detyruar (neni 137);
- (22) Trafikimi me njerëz (neni 139); dhe
- (23) Fshehja e dokumenteve të identifikimit të viktimave të skllavërisë ose trafikimit me njerëz (neni 140).

Neni 142

- (1) Procedura kundër personit që kryen vepër penale kundër fëmijës sipas nenit 141 të këtij Ligji zbatohet në pajtim me dispozitat e Kodit të Përkohshëm të Procedurës Penale, përveç dispozitave për dhënien e urdhërit ndëshkimor (kapitulli XLI i Kodit të Përkohshëm të Procedurës Penale).

(2) Veprat penale ndaj të miturve i hetojnë oficerët e policisë që specializohen në këtë lëmi.

Neni 143

(1) Kur zbatohet procedurë për vepër penale e kryer ndaj fëmijës, autoritetet ose institucionet veprojnë me kujdes të posaçëm ndaj fëmijës i cili ka pësuar dëmtime nga vepra penale, duke e pasur parasysh moshën e tij, karakteristikat personale, edukimin dhe ambientin në të cilin jeton ai, në mënyrë që t'iu shmangen pasojave të mundshme të dëmshme për edukimin dhe zhvillimin e tij. Kontrollimi i fëmijës bëhet me ndihmën e pedagogut, psikologut ose të ndonjë eksperti tjetër.

(2) Nëse fëmija ndaj të cilit është kryer vepra penale nga neni 141 i këtij Ligji merret në pyetje si dëshmitar, marrja e tillë në pyetje zbatohet më së shumti dy herë. Marrja në pyetje zbatohet me ndihmën e pedagogut, psikologut ose ndonjë eksperti tjetër. Gjykata mund të urdhërojë që dëshmitari të merret në pyetje jashtë gjykatores përmes televizionit me qark të mbyllur.

(3) Fëmija ndaj të cilit është kryer vepër penale nga neni 141 i këtij Ligji, më mirë mund të merret në pyetje si dëshmitar në shtëpinë e tij ose në ndonjë lokacion tjetër ku ndodhet ai ose në qendrën për punë sociale se sa në gjykatë. Për marrjen e tillë në pyetje zbatohet paragrafi 2 i këtij neni.

(4) Sipas paragrafit 2 të këtij neni, çdo incizim teknik i marrjes në pyetje përmes televizionit me qark të mbyllur asgjësohet brenda pesë viteve nga hyrja në fuqi e aktgjykimit.

(5) Neni 47 i këtij Ligji zbatohet përshtatshëmrisht për procedurat ku përfshihen veprat penale të kryera ndaj fëmijës.

Neni 144

Gjyqtari për të mitur e informon organin kompetent të kujdestarisë për faktet dhe provat e vërtetuara në procedurë penale të cilat kanë kontribuar ose kanë mundësuar kryerjen e vepërve penale, në mënyrë që të ndërmerren masa për mbrojtjen e të drejtave dhe të mirëqenies së fëmijës.

Neni 145

Nëse gjatë procedurës penale vërtetohet se prindi po i keqpërdor ose së tepërmi po i lë pas dore detyrat prindore dhe të drejtat, ose po i shkel të drejtat e fëmijës, prokurori e fillon procedurën jashtëkontestimore për heqjen e të drejtave për përkujdesje prindore nga prindi.

Neni 146

- (1) Neni 48 i këtij Ligji zbatohet përshtatshëmrisht në gjykimin e shkallës së parë për veprë penale të kryer ndaj fëmijës.
- (2) Sipas rregullit, gjykata në territorin e së cilës e ka vendbanimin e përhershëm pala e dëmtuar ka kompetencë territoriale për procedurën për veprat penale të kryera ndaj fëmijës, ndërsa procedura mund të zbatohet në gjykatën në territorin e së cilës është kryer vepra penale kur procedura pranë asaj gjykate zbatohet më lehtë.

Neni 147

Neni 49 i këtij Ligji zbatohet përshtatshëmrisht në gjykimin e personit për veprë penale të kryer ndaj fëmijës sipas nenit 141 të këtij Ligji.

Neni 148

- (1) Trupi gjykues për të mitur i gjykatës komunale dhe trupi gjykues për të mitur i gjykatës së qarkut në shkallën e parë përbëhet nga gjyqtari për të mitur dhe dy gjyqtarë laikë. Kur trupi gjykues për të mitur e gjykon në shkallë të parë një veprë penale të dënueshme me burgim prej së paku pesëmbëdhjetë vjet ose me burgim afatgjatë, ai përbëhet nga dy gjyqtarë, prej të cilëve njëri është gjyqtarë për të mitur dhe tre gjyqtarë laikë.
- (2) Trupi gjykues për të mitur i Gjykatës Supreme të Kosovës përbëhet nga tre gjyqtarë në rastet kur gjykon në shkallë të dytë. Kur trupi gjykues për të mitur gjykon personin për veprë penale të dënueshme me burgim prej së paku pesëmbëdhjetë vjet, ai përbëhet nga pesë gjyqtarë, prej të cilëve tre janë gjyqtarë për të mitur, ndërsa kur gjykon në shkallë të dytë me seancë shqyrtimi, trupi për të mitur përbëhet nga dy gjyqtarë për të mitur dhe tre gjyqtarë laikë. Kur gjykon në shkallë të tretë dhe vendos për mjete të jashtëzakonshme juridike, trupi gjykues përbëhet siç parashihet me Kodin e Përkohshëm të Procedurës Penale.
- (3) Në rastet kur nuk ka seancë shqyrtimi, trupi gjykues përbëhet sipas Kodit të Përkohshëm të Procedurës Penale. Megjithatë, së paku një anëtar i trupit gjykues është gjyqtarë për të mitur.
- (4) Gjyqtar në procedurë të shkurtuar është gjyqtari për të mitur i gjykatës komunale.

Neni 149

Procedura lidhur me vepra penale të kryera ndaj fëmijës sipas nenit 141 të këtij Ligji zbatohet shpejtë dhe pa vonesa të paarsyeshme.

PJESA E GJASHTË**DISPOZITAT KALIMTARE DHE PËRFUNDIMTARE****KAPITULLI XXII****Dispozitat kalimtare dhe përfundimtare****Neni 150**

Masa edukative institucionale e cila është shqiptuar me vendim të formës së prerë para datës së hyrjes në fuqi të këtij Ligji nuk mund të vazhdojë më gjatë se periudha kohore e paraparë me këtë Ligj.

Neni 151

Burgimi për të mitur i cili është shqiptuar me vendim të formës së prerë para datës së hyrjes në fuqi të këtij Ligji për një periudhë më të gjatë se sa që ka mundur të shqiptohet në pajtim me nenin 31 paragrafi 2 i këtij Ligji, shkurtohet në pajtim me dispozitat e këtij Ligji.

Neni 152

Procedura përgatitore e filluar para 6 prillit 2004 por e cila nuk ka përfunduar deri në këtë datë, vazhdon dhe përfundon sipas dispozitave të ligjit të mëparshëm në fuqi.

Neni 153

(1) Sipas pjesës së tretë të këtij Ligji, procedura penale në shkallë të parë për të cilën është bërë propozim i prokurorit publik para 6 prillit 2004 por e cila nuk është përfunduar deri në këtë datë, vazhdon sipas dispozitave të mëparshme të ligjit në fuqi derisa:

- 1) Procedura penale të hudhet me aktvendim të formës së prerë ose
- (2) Akgjykimi i shqiptuar në shqyrtim gjyqësor të merr formë të prerë.

(2) Procedura penale në shkallë të parë sipas pjesës së pestë të këtij Ligji në të cilën aktakuza, propozim akuza ose padia private janë ngritur para datës së hyrjes në fuqi të këtij Ligji por të cilat nuk janë përfunduar deri në këtë datë, vazhdojnë në pajtim me dispozitat e ligjit të mëparshëm në fuqi derisa:

- 1) Procedura penale të hudhet me aktvendim të formës së prerë ose
- 2) Aktgjykimi i shqiptuar në shqyrtim gjyqësor të merr formë të prerë.

Neni 154

Nëse pas hyrjes në fuqi të këtij Ligji cilido afat i paraparë ecë, ai llogaritet në pajtim me dispozitat e këtij Ligji, përveç nëse afati i mëparshëm ka qenë më i gjatë ose dispozitat e këtij kapitulli e parashohin ndryshe.

Neni 155

Përfaqësuesi Special i Sekretarit të Përgjithshëm mund të nxjerrë urdhëresa administrative për zbatimin e këtij Ligji.

Neni 156

Ky Ligj shfuqizon çdo dispozitë të ligjit në fuqi që është në kundërshtim me të.

Neni 157

Ky Ligj hyn në fuqi me 20 prill 2004.